

Svet zunanjih ministrov bo razpravljao o usodi bivših italijanskih kolonij

Vladi ZDA in Francije še nista odgovorili na sovjetsko noto

Moskva, 10. sept. (Tass.) Ob koncu meseca avgusta je sovjetska vlada sporočila vladam ZDA, Velike Britanije in Francije, naj bi v skladu z mirovno pogodbo z Italijo razpravljali o usodi bivših italijanskih kolonij v Svetu zunanjih ministrov.

Ker vlade treh zapadnih sil niso dale izrecnega odgovora na to vprašanje, je poslala sovjetska vlada 4. septembra vladam ZDA, Velike Britanije in Francije noto, v kateri je predlagala, naj bi pred potekom roka, določenega v mirovni pogodbi, t. j. pred 15. septembrom letos, sklicali Svet zunanjih ministrov, ki bi razpravljali o problemu bivših italijanskih kolonij.

Vlada Velike Britanije je 7. septembra izročila sovjetskemu veleposlaniku v Londonu Zarubinu svoj odgovor, v katerem izjavlja, da je pripravljena sodelovati na konferenci Sveta zunanjih ministrov in hkrati predlagala, naj bi bil ta sestanek v Parizu, ne da bi omenila pri tem datum sestanka. Vladi ZDA in Francije doslej nista odgovorili na noto sovjetske vlade. Sovjetska vlada je obvestila 8. septembra vladu Velike Britanije o tem, da pristaja na sklicanje Sveta zunanjih ministrov v Parizu in predlagala 10. septembra začetek te konference. Sovjetska vlada je poslala podobni noti tudi vladama ZDA in Francije.

Enote demokratične armade prehajajo v protinapade

Atene, 10. sept. (Tanjug.) Radijska postaja Svobodne Grčije prenaša poročilo vrhovnega štaba demokratične armade o operacijah v Epiru, Tesaliji in ostalih področjih Grčije. Poročilo med drugim navaja, da so enote demokratične armade v noči med 5. in 6. septembrom napadle sile 73. monarhofašistične brigade, razbile sovražnika in zavzele vrhove Mestina na področju Vici Sovražnik je imel v tej borbi razen velikih izgub v vojnem materialu tudi 800 ranjenih.

Pehotne in konjeniške enote demokratične armade, ki operirajo v Tesaliji, so istega dne napadle sovražno garnizijo mesta Tirnavosa. Po šesturni ogorčeni borbi so enote demokratične armade zavzele skoraj vsa sovražna oporišča, pri čemer je imel sovražnik velike izgube med vojniki in v vojnem materialu. Nad 250 mladincev iz tega mesta se je priključilo četam demokratične armade. Sovražnik, ki je privedel monarhofašistična ojačenja iz Larise, da bi presekala pot enotam demokratične armade, je imel velike izgube. Dne 6. septembra so deli 75. in 76. monarhofašistične brigade z močno podporo topništva in letalstva dvakrat napadli položaje demokratične armade na področju Murgana v Epiru. Enote demokratične armade so odbile oba sovražna napada in prešle v protinapad. Razbile so sovražne sile in jih pregnale do njihovih izhodišnih položajev. Po nepopolnih podatkih je imel sovražnik v tej borbi nad 200 mrtvih in ranjenih.

Incident v poslopiju mestne uprave je bil organizirana provokacija

Generalmajor Kotikov, sovjetski poveljnik Berlina zavrača neutemeljen protest ameriškega poveljnika

Berlin 10. septembra. (Tanjug.) Sovjetski poveljnik Berlina generalni major Kotikov je poslal ameriški poveljniku mesta polkovniku Howleyu pismo, v katerem zavrača kot popolnoma neutemeljen in nesmiseln protest v zvezi z zadnjimi dogodki v poslopiju mestne uprave. V pismu je med drugim rečeno, da je berlinsko prebivalstvo zelo vzemirjeno zaradi nezadostnih priprav za preskrbo mesta s premogom, življenjskimi potrebščinami pred bližajočo zimo in poudarja, da je zaradi tega prišlo do množičnih izgovorov in zborovanj, na katerih so zahtevali berlinski delavci od mestne uprave, naj nemudoma prouči vprašanje zimske preskrbe Berlina. Toda mestna uprava ni ugodila upravičenim zahtevam berlinskih delovnih ljudi in je celo skušala prikazati te izgrede kot izgrede tolpe. Kotikov je omenil tudi dogodke, ki so se odigrali 6. septembra v poslopiju mestne uprave, ter izjavil: »V tem primeru gre dejansko za organizirano provokacijo, s katero so hoteli uni-

čiti enote organe mestne uprave. Ni niti najmanj naključje, da je bilo ta dan v poslopiju mestne uprave nad 70 pripadnikov ameriške, britanske in francoske vojske, okrog 200 preoblečenih pripadnikov črne garde, ki so bili oboroženi z bokserji in orožjem. Ti so se vedli nadve izvalno ter telesno napadli delegacije delavcev in namestencev, ki so hoteli izročiti prošnje mestni upravi. Nemška policija se je vmešala v pretep, ki so ga povzročili pripadniki črne garde. Povzročitelji izzivanja so bili aretirani.

Generalni major Kotikov je izrazil obžalovanje, da so navzoči ameriški oficirji, namesto da bi pomagali pri vzpostavitvi reda, vzeli provokatorje v zaščito. Ko je poudaril, da to ni edinstven primer takšnega ravnanja ameriških oficirjev v Berlinu, je na koncu zahteval, naj se ameriški oficirji v bodoče ravnajo po obstoječih predpisih in se ne vmešavajo v zadeve, za katere niso pristojni.

Šef policije Markgraf o načrtu socialno-demokratske in buržoazne koalicije, da minira berlinsko mestno upravo

Berlin 10. septembra. (Tanjug.) Šef policije sovjetskega dela Berlina Paul Markgraf je izjavil na tiskovni konferenci, da je pomočnik predsednika mestne uprave dr. Friedensburg s svojim predlogom z dne 4. septembra, naj poslopija mestne uprave ne zasede policija, nameraval vtihotapiti v poslopije preoblečene policije iz zapadnih delov Berlina ter močno juristično četo za borbo proti berlinskim delavcem. Ta čas je bilo v poslopiju več kot 60 preoblečenih policajev, medtem ko se je del jurističnega odreda, sestavljen iz pripadnikov socialdemokratske stranke in krščanske demokratične zveze, skrival v prostorih ameriških in britanskih oficirjev za vezo ter čakal ukaza, da vstopi v akcijo.

»Vsa ta dejstva ter izjave aretiranih članov jurističnega odreda — je poudaril Markgraf — pričajo, da gre za načrtno pripravljeno akcijo socialdemokratske in buržoazne koalicije, ki sta hoteli minirati mestno upravo. Izzivanje je toliko težje, ker je policija v zapadnih delih Berlina kršila odredbe zavezniškega nadzornega sveta za Nemčijo ter stopila v akcijo na področju sovjetskega sektorja mesta.

Predsednik organizacije enote socialistične stranke Nemčije za mesto Berlin Karel Liedtke je dal izjavo v zvezi z razkolom, ki ga je v berlinski mestni upravi povzročila večina socialdemokratskih, krščansko-demokratskih in liberalnih občinskih svetnikov. Podčrtal je, da je ta desničarska koalicija že 27. avgusta nameravala ustanoviti ločeno mestno upravo za zapadni del Berlina. Načrtno pripravljena izzivanja so samo logično nadaljevanje rušilne politike desničarske večine v mestni upravi, ki hoče v naprotju z najosnovnejšimi interesi berlinskega prebivalstva preprediti sleherni sporazum.

Ko je poudaril, da je doseganja mestna uprava dala s svojim ravnanjem dovolj dokazov o škodljivosti njene politike, je Liedtke odločno zahteval, naj mestna uprava spremeni svoje stališče ali poda ostavko.

Izzivalci so dobili zatočišče v francoskem oddelku za zvezo

Berlin 10. septembra. (Tanjug.) Po incidentu, ki so ga pretekli ponedeljek povzročili člani črne garde v poslopiju berlinske mestne uprave, so dobili izzivalci — 23 po številu — zatočišče v francoskem oddelku za vezo pri mestni upravi. Francoski oficirji za vezo prav tako niso hoteli zapustiti poslopija mestne uprave. Francoski poveljnik v Berlinu general Ganeval je celo zahteval od sovjetskega poveljnika generalnega majorja Kotikova, naj dovoli francoskim oficirjem ostati še nadalje v poslopiju zaradi nekakšne misije, ki jim je zaupana. Generalni major Kotikov je zavrnil to zahtevo ter zahteval, naj se francoski oficirji za vedno umaknejo, da se tako izognejo incidentom. Ko so francoski oficirji zapustili poslopije mestne uprave, so odvedli s seboj tudi 23 izzivalcev, ki jih je nato policija aretirala.

Rezultati valutne reforme v Zapadni Nemčiji

Hamburg 10. septembra. (ADN.) List »Hamburger Volkszeitung« piše v članku pod naslovom »Deset neprijetnih dejstev« o rezultatih valutne reforme v Zapadni Nemčiji. Hkrati z bilanco denarne reforme navaja list izgubo dveh tretjin vseh prihrankov, nazadovanje naročil v

Izvajanje sklepov V. kongresa KPJ

Trbovlje, 10. sept. — V. kongres KP Jugoslavije je med drugimi sklepi sprejel zgodovinski sklep o združitvi SKOJ-a z LMJ v enotno mladinsko organizacijo. Okrajni komite SKOJ-a Trbovlje že izvršuje ta sklep. Na širših konferencah in sestankih z mladino je tolmačil sklepe V. kongresa. Do danes se je izvršila združitve SKOJ-a z LMS v aktivih Čeče, Cementarna Zidani most, aktivu Narodne mlince in kemične tovarne v Hranstniku. Mladina teh aktivov je zlitje SKOJ-a v LMS pravilno razumela in ob združitvi sprejela nove obveznosti, s katerimi tekmuje za IV. kongres SKOJ-a in LMJ. Po vseh ostalih aktivih pa se še vršijo priprave za združitve. Na širših konferencah so mladinci sprejeli nalogo, da bodo še bolj poglobili študij, ker v trboveljskem okraju od 89 aktivov doslej načrtno študira le 63 aktivov mladine.

Na zadnji okrajni partijski konferenci je bil sprejet sklep o organiziranju načrtnega študija. Sedaj je že peti teden na okrajnem komiteju seminar najboljših članov Partije, ki obravnavajo snov V. kongresa. Šestdeset najboljših aktivistov vneta sledi predavanjem in potem to prenašajo na osnovne partijske organizacije, ki se na ta način seznanjajo z delom V. kongresa in pripravljajo na volitve osnovnih partijskih organizacij, okrajnega komiteja in delegatov za kongres KPS. Poleg študija v osnovnih partijskih organizacijah pa se vrši študij po sindikatih in ostalih frontovskih organizacijah, tako da se sleherni delovni človek seznanja z delom in programom Partije, ki ni samo program Partije, ampak vseh delovnih ljudi. S. S.

V čast II. kongresa KPS bodo zgradili žerjav

Jesenice, 10. septembra. — Osnovna partijska organizacija mehanične delavnice Z. J. je na svojem izrednem sestanku sprejela poziv partijske organizacije tovarne verig v Lescah za predkongresno tekmovanje. K prvi točki tekmovanja je dodala, da bodo do II. kongresa KPS zgradili 110 tonski žerjav. V predkongresnih dneh bodo organizirali še poseben študij za načlane. V vseh točkah so napovedali tekmovanje tudi vsem partijskim organizacijam Zelezarne Jesenice-Javornik.

Osnovna partijska organizacija v mestnem podjetju »Cevljarna« je izvolila novega sekretarja in sprejela sklepe v čast II. kongresa KPS. Med drugim bo v »Tednu gozdarstva« opravila 91 delovnih ur. V čast I. kongresa ESJ pa bodo pripravili vse čevlje v zavetišču onemoglih, si ogledali novo tovarno čevljev v Zireh in prenesli izkušnje v svoj obrat, iz odpadkov pa bodo izdelovali otroške čevlje, ki jih bodo dali na razpolago OOOF. P. J.

Proslava narodnega praznika v LR Bolgariji

Sofija 10. septembra. (Tanjug.) Včeraj so v Sofiji in vsej Bolgariji proslavili praznik Ljudske republike Bolgarije in bolgarske armade — 9. september.

Ta dan je bolgarsko delovno ljudstvo sprejelo s povečano proizvodnjo in novimi delovnimi uspehi. Sofijska kovinarska podjetja so izpolnila plan predelave kovin za 128%, proizvodnjo strojev za 141%. Podjetje »23. december« je izpolnilo proizvodni plan strojev za 162%. Delavci živilske industrije v Varni so izpolnili plan proizvodnje v tekmovanju v počastitev 9. septembra za 146%. Delavci kemične industrije so dosegli proizvodni plan za 129%, transportni delavci za 116% itd. Med tekmovanjem so delavci Varne pripravili državi čez 13 milijonov levov. Delavci tovarne gume »Boluš« v Plevnu so izpolnili proizvodni plan za 130% in pripravili državi 210.000 levov. Po vsej državi so dosegli v vseh panogah proizvodnje med tekmovanjem v počastitev 9. septembra pomembne uspehe.

Vidalijevi frakcionaši razbijajo SIAU

Trst, 10. sept. Dopisnik Tanjuga poroča: 5. t. m. se je v Trstu zaključil »izredni kongres« frakcionaške skupine tržaške ljudske fronte SIAU-a. Kot delegati za kongres so bili izvoljeni samo Vittorio Vidaliju najbolj zvesti ljudje, kljub temu se pa ena četrtina izvoljenih delegatov ni udeležila kongresa. Od 412 delegatov je bilo prisotnih samo 319. V Glavni svet je bilo izvoljenih skupno 107 oseb, od katerih le ena tretjina Slovenec. Med izvoljenimi Slovenci je velik del takih, ki imajo slovenski priimek, so se pa vedno izdajali za Italijane. Vidalijski je uspelo, da je v tej svoji organizaciji SIAU-a spravil Slovence v manjšino. ladjedelništvu, znižan dotok in promet blaga v hamburskem pristanišču, čemur sledi nova množična odpustitve delavcev, pritisk na mezde, povečane zakupnine in zemljiške dajatve ter vedno večja brezposelnost.

IZ DANASNJE ŠTEVILKE:

- O premetitvah učnega kadra
- Pot socialistične preobrazbe kmetijstva pod vodstvom KPJ
- Nove uredbe o kreditiranju združništva in komunalnega gospodarstva
- O pisanju za film — Poročila iz naših krajev — Fizikultura

O premetitvah učnega kadra

Konec avgusta je bila opravljena ena najtežjih nalog na področju šolstva, načrta razmetitve učnih kadrov. Premestitve med šolskim letom slabo vplivajo na redno šolsko delo, učne uspehe in tudi na razpoloženje učnega kadra. Zato se načeloma med šolskim letom premestitve ne vrše, razen v najnujnejših primerih službene potrebe. Ljudska oblast si prizadeva, da bi že v počitniškem času izvršila vse potrebne ukrepe, namestitve, premestitve in druge izpremembe kadrov, da si lahko mirno uredijo osebne zadeve med počitnicami in ob nastopu šolskega leta vso svojo skrb posvetijo izvajanju učnega načrta. Zato so se že v juniju začele priprave za načrtno razporeditev učnih kadrov, s težnjo, da bi se preprečile nepravilnosti in da bi bilo čim manj premeščanja.

Večina učiteljsva je pravilno razumela potrebe našega šolstva, so pa pomamezniki, ki so gledali na premestitve skozi predvojna režimarska očala in se spraševali, čemu toliko premestitev. Sovražniki ljudske oblasti skušajo nečisti nerazpoloženje med učitelstvom, jih hujskajo, naj ne nastopijo službe na novih mestih, da bi tako ovirali plan, kar pa jim ne bo uspelo.

Nad 60% letošnjih premestitev je bilo izvedenih po prošnji, ostale pa po službeni potrebi, ki so jo narekovali mnogi razlogi.

Ves čas po osvoboditvi se čuti veliko pomanjkanje kvalificiranega učnega kadra zlasti v tistih okrajih, ki so prizadeti v NOB in v priključnih primorskih okrajih. Naša ljudska oblast je zato povabila mlade ljudi, ki imajo veselje do učiteljskega poklica, na pedagoške tečaje, kjer so se usposobili za vzgojitelje. Taki tečajni so se zelo uspešno vršili že med NOB, še več pa po osvoboditvi. Dali so našim najbolj zaposavljenim in opustošenim krajem na stotine predanih, poživljajalnih in sposobnih učiteljev-tečajnikov, ki so v najtežjih razmerah omogočili obnovo šolstva na vasi.

Starejši učiteljski kadri so se po končani vojni večinoma vrnili na svoja stara službena mesta, kamor so jih namestili predvojni režimi, mnogo učnih mest pa je ostalo nezasedenih. Najtežja službena mesta so zasedli učitelji-tečajniki. Tako je nastalo nepravilno številčno razmerje med kvalificiranimi in nekvalificiranimi učitelji. V okraju Ilirka Bistrica je bilo n. pr. le pet kvalificiranih učiteljev ali 7% vsega učnega kadra, v nekaterih okrajih je bilo preko 70% tečajnikov, dočim je bilo v okraju Ljubljana-mesto, Ljubljana-okolica, Jesenice, Kranj itd. prav obratno razmerje z obilico strokovno dobrih kadrov. Nužno je bilo potrebno tako stanje popraviti že z ozirom na strokovni dvig naših najmlajših vzgojiteljev, da jim damo vso možnost, da se poleg redne službe strokovno izpopolnjujejo. Tečajnikom na enorazrednicah je bilo teoretično izpopolnjevanje onemogočeno, ker so bili poleg šolskega dela preobremenjeni še z ostalim izvenšolskim. Premestiti jih je bilo treba na večrazredne šole, kjer imajo ob starejših tovariših več možnosti razvoja. Na izpraznjena mesta so bili postavljeni kvalificirani učitelji, ki bodo lahko s svojimi izkušnjami pomagali izboljšati kvaliteto pouka.

Drugi razlog za načrtno razmetitev kadrov je bila ustanovitev sedemletk po vseh večjih podeželskih krajih, na katerih morajo poučevati le najboljše učne moči po posameznih strokih. Na posameznih šolah so se včasih po trije učitelji javili za pouk iste stroke, dočim je na sosednjih šolah manjkalo takih kadrov. Na drugi strani so bili primeri, da so izredni slušatelji Višje pedagoške šole poučevali na enorazrednicah, namesto na sedemletkah, kjer se lahko hitreje izpopolnjujejo v lastni stroki.

V zvezi z graditvijo naše republike v okviru petletnega plana so v ogromnem številu porastle strokovne šole, ki zahtevajo sposobne učne moči iz vseh strok. Hkrati hitro narašča število vzgojnih domov, internatov, katerim je bilo treba dati dobre vzgojne kadre. Nad 10% celokupnega števila premestitev znašajo ti slučajni.

Glade na potrebe načrtnega dviga kadrov je bilo nekaj učiteljev, ki so se izkazali s svojim delom v praksi, izbranih za redne slušatelje Višje pedagoške šole. Izpraznjena mesta morajo biti izpopolnjena z drugimi.

Pri razmeščanju kadrov je ljudska oblast upoštevala vse pismene prošnje, pa tudi mnenje sindikalnih podružnic v pogledu družinskih razmer, da bi bilo čim manj žrtev, v kolikor so se zasebne zadeve mogle vskladiti s potrebami plana. Poročenim učiteljskim parom, ki so živel ločeno, je oblast omogočila skupno družinsko življenje, kar je bilo režimom v predprilski Jugoslaviji deveta brigada. Posebno pa se je pri razmeščanju moralo dajati prednost tistim, ki so več let poživljajalno delali v drugih republikah kot prostovoljci.

Da bi se mogli pravilno upoštevati vsi navedeni razlogi, so se vršile priprave za načrtno razmetitev učnega kadra pri ministrstvu prosvete, pri poverjenih sindikatih. Podrobno so pregledali vse primere in predlagali le preverjene slučaje za premestitev. Na ministrstvu za prosveto je posebna komisija ponovno pregledala predloge okrajev, jih primerjala z vloženimi prošnjami in potrebami posameznih okrajev in šol ter nato začela razmeščati učne kadre.

V okrajih, kjer so prosvetne sindikalne podružnice krepko na delu in so z ideološkim in strokovnim študijem dvignile zavest svojega članstva, je učitelstvo pokazalo pomno razumevanje za potrebe razmetitve. Imamo svetle primere prave poživljajalnosti in čuta odgovornosti do ljudskih potreb. Učiteljica z otrokom, doslej na lepem mestu na sedežu okraja, je ob sprejetju dekreta za eno najtežjih mest izjavila: »Vem, da grem na težko mesto, vem pa tudi, da bom s tem koristila skupnosti in bo lahko neznana moja stanovska tovarišica tečajnica hitreje izpopolnila svojo izobrazbo.« Učiteljski par z otrokom, prav tako doslej na zavidljivem službenem mestu na Gorenjskem, živeč v udobnem stanovanju, je odšel na novo dodeljeno mu mesto v sežanskem okraju, kjer ima podstrešno stanovanje. Kljub težkim priključem se ni pritoževal, saj se je sam javil na ministrstvu, rekoč: »Grem, kjer koli bo potreba.« Ljudje so jokali za njim in prosili ministrstvo za deputacijo vseh organizacij, da bi ga zadržali. Toda potrebe v drugem okraju so tako velike, da so morali spoznati upravičenost premestitve. Takih primerov je bilo tudi v drugih okrajih. Nekateri krajevni odbori so se pobirgali za stanovanja in hrano novodošli učitelji, ker se dobro zavedajo svojih dolžnosti. So pa tudi primeri, kjer se krajevni odbori niso dovolj zavzeli za ureditev učiteljskih potreb in s tem povzročajo nevoljo prizadetih učiteljev, ki čestokrat zaradi rahlega zdravlja ne morejo v redu opravljati šolskega dela.

Nekatere napake, ki so se izvršile pri premestitvah, bi bile lahko vnaprej preprečile sindikalne podružnice, ako bi bolj intenzivno sodelovale pri izbiri kadra in pri tolnačenju službenih potreb, da ne bi posamezniki imeli zaveda, da jih kdo preganja. Kazenskih mest pri nas ni. Kdor pa službuje na težjem mestu, je lahko na to ponosen in bo oblast to tudi upoštevala.

Učitelstvo vrši veliko in težko nalogo v naši petletki. Lahko je ponosno, ker kljub težkim razmeram tako uspešno vzgaja našo mladino za socialistično domovino. Ljudska oblast zna ceniti poživljajalnost in uspešnost dela učiteljsva in skuša izboljšati njegovo gnotno stanje s posebnimi dokladami za težja mesta, z nagradami, z osebnimi dokladami in honorarji za prekurorno delo itd. Pri tem je treba točno presojati, koliko kdo skupnosti daje in koliko od nje sprejema. To načelo bo treba upoštevati zlasti pri napredovanjih.

Prepričani smo, da bo učitelstvo v bodoče vršilo svojo nalogo, in to s še večjim početom, ker se zaveda, da dela za skupnost in zase, da tako najuspešneje pomaga pri graditvi socializma. V.

III. KONGRES ANTIFAŠISTIČNE FRONTE ŽENA SLOVENIJE

I. Na seji Izvršnega odbora Antifašistične fronte žena Slovenije je bil sprejet sklep, da se skliče III. kongres Antifašistične fronte žena Slovenije 12. in 13. decembra 1948 v Ljubljani.

II. Izvršni odbor Antifašistične fronte

Pogreb dr. Beneša
Praga, 10. sept. V sredo popoldne so svečano prenesli posmrtno ostanke bivšega predsednika Českoslovske republike dr. Edvarda Beneša na Sezimovo Ustje. Truplo pokopnega dr. Edvarda Beneša so pokopali na vrtu njegove vile v petek, 10. septembra. Pri pogrebu so bili navzoči predsednik republike Klement Gottwald, člani vlade pod vodstvom predsednika vlade Zapotočkega, člani parlamenta, tuji predstavniki ter predstavniki vojaških in civilnih oblasti in množičnih organizacij.

žena Slovenije bo predložil kongresu naslednji dnevni red:

1. Politični referat
2. Organizacijski referat
3. Volitve v Glavni odbor Antifašistične fronte žena Slovenije.

III.

Pred kongresom morajo biti volitve vseh organov organizacije Antifašistične fronte žena Slovenije, in sicer od 15. oktobra do 15. novembra volitve vaških odborov in osnovnih organizacij v mestih, od 15. novembra do 1. decembra pa volitve okrajnih, mestnih in rajonskih odborov.

Volitve se izvajajo po pravilniku, ki ga je izdal za volitve Centralni odbor Antifašistične fronte žena Jugoslavije.

IV. Delegatke za kongres Antifašistične fronte žena Jugoslavije volijo na okrajnih in mestnih volivnih konferencah.

Pot socialistične preobrazbe kmetijstva pod vodstvom KP Jugoslavije

(Nadaljevanje)

POT IN METODE SOCIALISTIČNE PREOBRAZBE KMETIJSTVA

Náša Partija je že pred V. kongresom v osnovi pokazala pot in metode socialistične preobrazbe kmetijstva. Tovariš Kardelj je to vprašanje obdelal v svojih člankih in govornih kakor tudi v referatu na kongresu. Kongres je obdelal in določil pot in metode kot linijo Partije.

V. kongres je sprejel kmetijsko združništvo kot glavno obliko organizacije delovnih kmetov na tej poti. To je določeno tudi v programu Partije, kjer je rečeno: »Sredstva in organizacijske oblike socialistične preobrazbe kmetijstva so predvsem pospeševanje kmetijskega združništva od njegovih najnižjih do najvišjih oblik in krepitev socialističnega sektorja v kmetijstvu.«

Tovariš Kardelj je naglasil, da je: »... socialistična preobrazba kmetijstva mogoča samo na podlagi prvotne in zavestne aktivnosti samih delovnih kmetov ob gmojni in organizacijski pomoči ljudske oblasti in pod izredno budnim in prožnim vodstvom Partije ter upoštevanju, da se morajo delovni kmetje s svojimi izkušnjami pripraviti na prednosti te ali one oblike napredka.« V resoluciji o glavnih naših nalogah so ta osnovna načela socialistične preobrazbe kmetijstva določena za sedanjo etapo podrobneje: »Utrditev in razširjenje socialističnih pozicij na vasi, predvsem z razširjenjem organizacijske in gmojne krepitev kmetijskega združništva na popolnoma prvotno podlagi z njegovo oskrbo z modernim kmetijskim orodjem in z zagotovitvijo državnih kreditov ter s splošno finančno podporo. Okrepitev notranjega političnega dela v zadrugah, borba za čim bolj aktivno sodelovanje zadržnikov v življenju zadruge, za kolektivno zastavljanje in reševanje nalog, za odgovornost zadržnih organov in zadržnih uslužbenecov na zadržnih občinah zborih pri združnikih, proti birokraciji in pisarniškim reševanju poslov, za ustvarjalno iniativnost množic v zadrugah, za zavestno planiranje v zadrugah in po zadrugah.«

Tu je jasno določena linija naše Partije, Partija na eni strani dela za ustvaritev materialnih pogojev za socialistično preobrazbo kmetijstva, na drugi strani pa — s tem, da prepušča kmetom, da se v praksi, s primeri prepričajo o prednosti in najinosti prehoda na pot socializma ter se zato prvotno odločajo — z organizacijskimi ukrepi in s političnim delom pospešuje ta proces. Tako Partija v naši državi uporablja načela Lenina in Stalina o vključitvi kmetov v graditev socializma.

Kmetijsko združništvo ima odlično vlogo v socialistični preobrazbi kmetijstva. Ima svoje tradicije na vasi že iz za stare Jugoslavije in še prej. Sicer more združništvo v kapitalističnih razmerah pospeševati kmetijstvo samo na kapitalistični način in služiti krepitev kapitalističnih elementov na vasi. Kljub temu so pa bile kmetijske zadruge množična kmečka organizacija in so nekoliko koristile tudi združitvi kmetičkih množic za odpor proti monopolističnemu pritisku kapitala na vas. Spričo združništva so kmetje spredvideli prednosti, ki jih ima veliko kmetijstvo, seznanili so se z ukrepi za pospeševanje kmetijstva, z umno obdelavo zemlje in spredvideli so prednosti skupnega dela. Zadruge so usposabljale organizatorije in voditelje za kmetijstvo. Po osvoboditvi so kmetijske zadruge — reorganizirane, demokratske, povsem povezane z državnim gospodarskim sektorjem in ob pomoči ljudske oblasti — postale zadruge novega tipa.

Zdaj so kmetijske zadruge, ki zajemajo skoraj vse delovne kmete, poglavitna in najprimernejša organizacijska oblika za združevanje kmečkih gospodarstev, za njihovo pritegnitev v plansko gospodarstvo, za socialistično preobrazbo kmetijstva in da se vas vključi v graditev socializma. Kmetijske zadruge nikakor niso toge, nespremljive organizacije. Nenehno se razvijajo od nižjih v višje oblike. Ekonomski družbeni razvoj vasi se danes predvsem kaže v razvoju združništva.

V sedanjem času so nižje oblike združništva glavne oblike zadrževanja, da zajemajo neštete množice delovnih kmetov. Pozneje, ko bo naša industrija ustvarila tehnično podlago za preobrazbo kmetijstva v širšem obsegu, ko bodo kmetje z nižjimi oblikami pripravljani za višje oblike kolektivnega dela ter bodo pokazali pripravljenost, da stopajo po tej poti, bo omogočen prehod na široki fronti v višje oblike združništva, kakršne so sedanje delovne zadruge ali kakršni so kolhozi v Sovjetski zvezi.

»Mi predobro vemo,« pravi Lenin, »da v deželah z maloposestniškimi gospodarstvi prehod v socializem ni mogoč brez cele vrste postopnih predhodnih stopnic.« (Zbrana dela XXII. str. 423.) Takšna stopnica ali boljše rečeno stopnica na sedanji razvojni stopnji pomenijo nižje oblike kmetijskih zadrževanj. To so nabavno-prodajne zadruge in druge vrste zadrževanj, vse do zadrževanja splošnega ali onega tipa. Z njimi morejo najširše kmečke množice stopiti na pot socialistične preobrazbe kmetijstva.

Nabavno-prodajne zadruge so najnižja oblika združništva, ki je bila prej skoraj edina oblika kmetijskih zadrževanj. Zdaj imajo pomembno vlogo pri izmenjavi blaga med podeželjem in mestu, zlasti pri preskrbi vasi z industrijskim blagom. Posredujejo v trgovini po vezanih cenah, kontrahirajo odkup žita itd. Nabavno-prodajne zadruge so postale del socialističnega trgovskega aparata.

S tem, da nabavno-prodajne zadruge razširjajo svoje poslovanje tudi na druge panoge gospodarske dejavnosti na vasi, postajajo zadruge splošnega tipa. Zadruge splošnega tipa združujejo poslovanje naproz, kreditnih in predelovalno-proizvajalnih zadrževanj, kakor tudi druge oblike go-

spodarske delavnosti, ki ustrezajo gospodarskim pogojem in zemljepisnemu položaju vasi. Nadalje ustvarjajo svojo skupno združnost lastnino: kupujejo posamezne stroje, ustanavljajo svoje strojne postaje, zadržna posestva, živinorejske farme, plemenske postaje, sušilnice, delavnice za popravilo orodja, majhne elektrarne, mlino, kokošnjake, čebelnjake itd. ter imajo tudi svoje strokovne kadre. Ta združna lastnina spričo pomoči države stalno raste ter se krepi. Skupna last zadržnikov pri proizvodnih sredstvih in skupno delo sta elementa socializma na vasi, kar kaže, kako naša vas stopa korak za korakom v socializem. Tu so ustvarjene tudi nove možnosti za socialistično preobrazbo kmetijstva.

Ko je tovariš Kardelj govoril o razvoju kmetijskega združništva, je dejal: »Bistveni čimtelj za nadaljnji razvoj kmetijskega združništva in za njegovo notranjo kvalitativno spremembo je, da se te zadruge kolikor mogoče hitro opremijo s sredstvi za kmetijsko proizvodnjo, s tehniko, kadri itd. Smemo reči, da je sleherni element zadruge lastnina izpodbuda za razvoj našega združništva v socialistični smeri.«

Združna lastnina v zadrugah splošnega tipa ne omogoča le napredka pri kmetijskem pridelovanju, temveč tudi ustvarja nove odnose v zadrugah, dviga zadruge na višjo stopnjo organizacije, razvija združno zavest in vzgaja kmete v duhu skupnega zadržnega dela. Ta združna lastnina se bo čedalje bolj razvijala skupaj z razvojem zavesti delovnih kmetov, da je potrebno združno delo, in s porastom možnosti, da bo socialistična industrija preskrbovala vas z modernimi tehničnimi sredstvi.

Združna proizvodna sredstva, strojne postaje, zadržna posestva, delavnice itd. ustvarjajo akumulacijo, ki mora biti namenjena zadržnim in biti kot podlaga za razširjeno reprodukcijo v zadržni proizvodnji. To je socialistična reprodukcija, ki omogoča nadaljnji razvoj socialističnega sektorja na vasi.

Dogaja se, da bogatejši kmetje, ki so stopili v zadruge splošnega tipa, uporabljajo zadržna proizvodna sredstva bolj kakor drugi združniki. Vodstvo zadruge, delovni kmetje, ki imajo veliko večino med zadržniki, in njihova organizacija ljudske fronte ne smejo dovoliti takšnega upravljanja zadržne lastnine.

Zadruge splošnega tipa postajajo na sedanji stopnji gospodarskega in družbenega razvoja vasi osnovna oblika zadržne organizacije, ki more zajeti široke množice delovnih kmetov in jih pritegniti v boj za socialistično preobrazbo kmetijstva.

Zdaj imajo v socialistični preobrazbi kmetijstva odlično vlogo zadruge nižjega, zlasti splošnega tipa, ki se razvijajo v višje oblike, ne pa kmečke delovne zadruge, čeprav so zdaj naša najvišja oblika kmet. združništva. V kmečkih delovnih zadrugah je zemlja, kakor tudi vsa druga proizvodna sredstva, skupna last. Kmečke delovne zadruge zajemajo najzvednejše in najnaprednejše kmete. So ena oblika socialistične proizvodnje v kmetijstvu. Ne morejo pa še zajeti kmečkih množic. Zato niso oblika združništva, ki bi imela odlično vlogo v sedanji fazi socialistične preobrazbe kmetijstva. Vendar je pa njihov pomen že zdaj velik. Predhodnice so delovnih kmetov v graditvi socializma. Zbirajo izkušnje in nudijo zgled delovnim kmetom. To je prihodnja oblika kmetijskega združništva, medtem ko so kmetijske zadruge nižjega tipa prehodna oblika, ki jo morajo prehoditi kmečke množice, da bodo mogle sprejeti višje oblike združništva.

Sirjenje kmetijskega združništva in njegov razvoj od nižjih oblik v višje ni samo pot socialistične preobrazbe kmetijstva, ki ustvarja perspektive gospodarskega in kulturnega napredka vasi. To je hkrati v neposrednem interesu delovnih kmetov, ker ustvarja pogoje za neposredno izboljšanje njihovega življenja in dela in omogoča, da se kmetijstvo že zdaj tesneje povezuje z državnim gospodarskim sektorjem, se vključuje v plan in razvija iniativnost kmečkih množic. Ta napredek kmetijske proizvodnje in vasi ni potreben le za zgraditev socializma sploh, temveč koristi neposredno delovnemu ljudstvu v mestih, povečuje blagovni promet z mestu in dviga življenjski standard v mestih. Tovariš Kidrič je v svojem referatu na kongresu opozoril, da ne smemo pozabiti teh vzajemnih stikov ter je naglasil: »Kmetijsko združništvo ostaja ena osnovnih sedanjih oblik tako za povečanje kmetijske proizvodnje, storilnosti našega kmeta, da se olajša delo našemu kmetu, kakor tudi za nadaljnji razvoj socialistične ekonomije v naši državi. Obe strani procesa sta povezani med seboj. Če bi gledali na eno stran izolirano od druge, bi prav to pomenilo, da bi bodisi zabredli v avanturizem, ki bi ogrožal našo prehrano, ali v oportunitizem, ki bi prav tako silno ogrožal našo prehrano in podpiral kapitalistične pozicije v kmetijstvu.«

Sedanje naše kmetijske zadruge se razlikujejo od starih kapitalističnih zadrževanj po smotrih, organizacijskih načelih in po notranjih razrednih odnosih. To je nova kvaliteta kmetijskih zadrževanj. Z njimi se kmetijstvo povezuje z drugimi socialističnimi gospodarskimi sektorji, po njih prodirajo na vas novi socialistični proizvodni odnosi. Niso le torišče, temveč tudi sredstvo v sedanji razredni borbi s kapitalističnimi elementi na vasi. Zadruge zagotavljajo tudi uporabo pravih metod pri preobrazbi kmetijstva. »Združništvo je zgrajeno na načelih notranje demokracije in v njem odločajo organizirani delovni kmetje; zato je za kmeta poročstvo, da napredek kmetijstva ne bo šel po poteh, ki bi jih kmet ne razumel in ne sprejel.« (Kardelj.) Zato so naše zadruge postale vir sil in poročstvo za uspeh socialistične preobrazbe kmetijstva.

Vse to, kakor tudi dosejanje izkušnje in doseženi uspehi, kaže, da so pravila pot in metode, ki jih je določila Partija za socialistično preobrazbo kmetijstva.

RAZREDNI ODNOSI IN RAZREDNA BORBA NA VASI V RAZDOBJU PRAV IN MED SOCIALISTIČNO PREOBRAZBO KMETIJSTVA

Najbližje merilo, po katerem moremo zdaj presoditi družbeno strukturo naše vasi, nam nudi odmera davka na dohodek. Po odmeri davka na dohodek kmetu v letu 1947 je bilo na vasi 59,7% gospodarstev, ki so imela letni dohodek po 16.000 din, 32,1% z letnim dohodkom od 16.000—40.000 din in 8,2% z dohodkom nad 50.000 din. Prvi dve kategoriji moremo vzeti kot male in srednje kmete, delovne kmete, ki imajo velikansko večino, v zadnjo kategorijo pa spadajo bogati kmetje. Vsekakor je to le približna presoja. Zdaj še nimamo drugih podatkov, ki bi nam nudili točno splošno sliko o družbeni strukturi vasi. Bogati kmetje so tisti, ki ne živijo le od svojega dela ali ki sploh ne delajo, ampak si prilasačajo sadove tujeja dela s tem, da izkoriščajo najete delovne moči, kakor tudi s špekulacijo, z navijanjem cen itd. Po likvidaciji kapitalističnih izkoriščevalcev v mestih so bogati kmetje zadnji kapitalistični elementi v naši družbi.

Posestva bogatih kmetov v Jugoslaviji so omejena z agrarno reformo na največ 30 ha. Čeprav niso tako močni kakor v drugih deželah ljudske demokracije, kjer jim je agrarna reforma pustila do 50 ha ali celo do 100 ha, imajo še vendar precej močne gospodarske postojanke na vasi. Na eni strani izkoriščajo delovne kmete z najemnim delom s tem, da jim dajejo v najem vprežno živino, orodje itd., na drugi strani pa izkoriščajo mestno delovno prebivalstvo s špekulacijo s pridelki ter z navijanjem cen. Najpogostejši desorganizatorji so našega tržišča in preskrbovalnega sistema.

Ljudska oblast, ki se opira na delovne množice, se vztrajno bori proti tem izkoriščevalskim in špekulacijskim tendencam bogatih kmetov. Država na eni strani uporablja takšne ukrepe, kakršni so odkupni sistem, davki, vezane cene in zakon proti špekulaciji, politika cen itd., na drugi strani pa osvobaja delovne kmete gospodarske odvisnosti od kmečkih bogatašev z raznimi ukrepi, kakršni so podpora pri ustanavljanju delovnih zadrževanj, med razvojem zadrževanj v korist srednjim in delovnim kmetom, s tem, da jim posoja stroje, daje cene kredite, jim nudi zajamčeno preskrbo v pasivnih krajih, omogoča zaposlitev na državnem sektorju itd. To omejevanje in izrivanje kapitalističnih elementov na vasi ter podpora malim in srednjim kmetom sta bistvo naše politike na vasi.

Državi se je posrečilo, da je tudi z drugimi ukrepi oslabilo pozicije kapitalističnih elementov na vasi in da ne dovoljuje njihove krepitev. To so omejitve in prepovedi prodajanja nepremičnin. S tem onemogoča bogatim kmetom, da bi si prilastili večja posestva in posameznim srednjim kmetom, da bi s povečanjem posestev ne prešli med bogataše. Z likvidacije zasebne trgovine je bila kapitalistični elementom na vasi odvzeta zasloba v mestu. Z uvajanjem čedalje točnejše evidencije v kmetijstvu imajo kapitalistični elementi vedno manj možnosti, da bi skrivali svojo posest in dohodek. Glede omejevanja in izpodrinjanja kapitalističnih elementov ni imela doslej nobena druga država ljudske demokracije večjih uspehov.

Posamezni kapitalistični elementi nedvomno najdejo priliko, da se izmuznejo tem ukrepom, na splošno se jim pa ne morejo izogniti.

Z ukrepi proti kapitalističnim elementom omejujemo in zadržujemo proces nastajanja kapitalističnih odnosov na vasi na podlagi male blagovne proizvodnje. Tovariš Kidrič je na kongresu omenil podatke, ki to dokazujejo. Kapitalistični elementi so bili leta 1937 udeleženi v razdelitvi narodnega dohodka s 16,54%, leta 1947 z 11,7% in leta 1948 z 9,67%. Na drugi strani so pri pridelku žita bila udeležena posestva, ki imajo nad 10 ha, leta 1939 s 45,98%, leta 1946 z 39,26%, leta 1947 z 39,60% in leta 1948 z 37,84%. To kaže, da se v Jugoslaviji kapitalistični elementi na vasi ne krepijo, kar je zlasti razvidno, če njihovo udeležbo v gospodarstvu primerjamo z udeležbo in krepitevjo socialističnega sektorja v celotnem gospodarstvu.

Iz vsega tega je razvidno, kako neutemeljena in nepravilna je trditev tovarišev iz Informbiroja, da pri nas na vasi rastejo kapitalistični elementi in da Partija zanemara razredno diferenciacijo na podeželju.

Bogatim kmetom je kot pridelovalcem zdaj omogočeno delati. Le kadar ovirajo delo in razvoj kmetijskega združništva, skušajo izkoristiti zadruge za svoje namene, ko izkoriščajo, špekulirajo in ovirajo ukrepe države za ureditev trga in preskrbe prebivalstva, kadar ovirajo socialistično preobrazbo kmetijstva, tedaj ljudska oblast uporabi proti njim na podlagi zakona ukrepe in tedaj Partija po ljudski fronti mobilizira delovne kmete za borbo proti takim njihovim tendencam. Na tej podlagi se sedaj tudi razvija razredna borba na vasi pod vodstvom Partije; namen je zatiranje kapitalističnih elementov, podpora delovnim kmetom in da se odpravijo ovire s poti socialistične preobrazbe kmetijstva. V tej borbi se utrjuje zveza delavskega razreda in delovnih kmetov ter se poglobljajo stiki Partije z delovnimi ljudmi na vasi in v mestih.

Med socialistično preobrazbo kmetijstva se bo razredna borba na vasi razvijala še nadalje ter dobivala nove oblike. Brez nje ni zmage socializma. »Polpne zmage socializma ni in ne more biti brez odprave izkoriščanja in brez uničenja kapitalistične lastnine. Z drugimi besedami:

Delovno ljudstvo vse države obsoja klevetniško kampanjo proti Jugoslaviji

Nedavno objavljene note vlade FLRJ vladam LR Rumunije in Madžarske, katerih vsebina je naši javnosti — ne pa javnosti držav, katerih vladam so bile te note poslone — dobro znana, so med našimi delavnimi množicami upravičeno dvignile val protestov in ogorčenja proti brezprincipielnemu ponavljanju trditve, da se Jugoslavija »spreminja v buržoazno državo«, da »odpada od protimperialističnega tabora« itd., val ogorčenja proti neprestanemu hujskanju na upor proti našemu partijskemu vodstvu. Naše delovne množice, ki na svojih protestnih zborovanjih odposiljajo našemu Centralnemu komiteju neštete resolucije z izrazi vdanoosti in pripravljenosti, da se podvoje napore v borbi za izgradnjo socializma, ob tej klevetniški kampanji upravičeno zahtevajo: »Če nam že nečete pomagati pri gradnji socializma, potem nas vsaj pri tem ne ovirajte!«

Slehnernemu rodoljubu, zlasti pa še komunistu naše domovine je znano, da predstavlja Jugoslavija močan in pomemben faktor protimperialističnega in demokratičnega tabora. Dejstvo je, da pomeni slabitev obrambne moči, oviranje izgradnje socializma v naši državi hkrati tudi slabitev celotnega protimperialističnega in demokratičnega tabora. Če se tega dejstva zaveda sleherni član naše Partije, sleherni naš patriot, potem bi to dejstvo toliko bolj morali imeti pred očmi tisti odgovorni državni in partijski voditelji nekaterih sosednih ljudsko demokratičnih držav, ki v jeku gonje proti naši Partiji ne izbirajo več nobenih sredstev.

V tej kampanji proti naši Partiji, proti celotnemu našemu ljudstvu je za moralno kvalifikacijo tvorcev in voditeljev te kampanje značilno, da te klevete kljub vsej njihovi očitni neosnovanosti neprestano ponavljajo in še stopnjujejo, hkrati pa budno pazijo, da bi v tisk ne prodrla niti ena sama vest o dogajanju v Jugoslaviji, ki je demantiralo, demantira in bo demantiralo v živi praksi vse te klevete.

»V zvezi s tem — pravi tov. Djilas — nastaja resno vprašanje — vprašanje morale v delavskem gibanju. Nastaja vprašanje — ali je dopustno govoriti nerensico in uporabljati laži ter vsa nečastna sredstva — podtikanja in izživljanja v delavskem gibanju ter se pri tem sklicevati na nekakšen višji ideal. Na to vrsto gonje ne moremo gledati kot na stvar, ki ni le nečastna marveč tudi zelo sumljiva. Dejstvo, da so ti ljudje na isti liniji, na kateri so tudi razni frakcionarski in malo-mošanski dezertirji iz socialistične fronte pri nas, da celo spodbujojo in vsestransko podpirajo te dezertirje, da imperalistični tisk podpira obrekovalno gonjo demokratičnih držav proti naši Partiji in državi, nam govori, da tu stvari niso čiste in da se je — povsem naravno — v naše komunistične vrste vrinil razredni sovražnik, ki ne želi samo poglobiti prepada med demokratičnimi silami, temveč tudi pomagati pri slabitvi nove Jugoslavije, države, ki je bila zgled borbe proti osvajalcem, katere primer je pokazal možnost takšne uspešne borbe in možnost — v sedanjih pogojih — razvijanja socializma tudi v majhni, relativno zaostali državi.«

Upravičeno zato pišejo v resolucijah naši borci za socializem, da so prepričani v zmago socializma in da bodo klevetniški moralni zardeci, ko jih bodo njihova ljudstva vprašala, zakaj niso govorili resnice.

Prav ob tem zavestnem molku demokratičnega tiska in radia o stvarnem dogajanju v Jugoslaviji, o stališču Jugoslavije na donavski konferenci itd. se logično vsiljuje sklep, da gre za strah pred

ni popolne zmage socializma, dokler so izkoriščevalski elementi na vasi in dokler na vasi prevladujejo takšni odnosi, iz katerih se morejo razvijati kapitalistični odnosi ter se roditi kapitalizem.« (Djilas.)

Pot socialistične preobrazbe kmetijstva, ki jo je pokazal V. kongres, je edina mogoča razvojna pot za našo vas. Po tej poti bo dosežena likvidacija gospodarske zaostalosti vasi in na njo bo storjen velik odločilni korak, da se naša dežela spremeni v napredno industrijsko in gospodarsko.

Naša Partija je pri določitvi te linije za socialistično preobrazbo kmetijstva uporabila marksizem-leninizem za naše pogoje in velike izkušnje Sovjetske zveze. Partija je uporabila dosežene velikanske izkušnje, ki so bile pridobljene med prakso graditve socializma, izkušnje milijonov delovnih ljudi naše dežele in izkušnje pri vodstvu teh delovnih ljudi.

Socialistična preobrazba kmetijstva je predvsem vprašanje aktivnega dela in borbe samih delovnih kmetov, vendar pa to ni le vprašanje kmetov in vasi. Sami kmetje bi kljub vsem naporom ne mogli doseči končnega uspeha, če bi jim ne pomagala delavski razred, če bi ne pomagala ljudska oblast, če bi ne bilo socialistične industrije ter drugih panog socialističnega gospodarskega sektorja in zlasti če bi ne bilo organizacijskega in političnega dela ter vodstva naše Partije.

Partija je vodila naše kmečke množice v borbi za osvoboditev, jim pomagala zgraditi ljudsko oblast na vasi in jih podpirala v obnovi kmetijstva ter organizaciji združništva. More jih povesti v borbo in voditi boj za socialistično preobrazbo kmetijstva. V tej borbi in delu se je Partija povezala z delavnimi kmeti ter je v svoje vrste sprejela nad četr milijona kmetov. S to borbo je bil položen temelj za trdno zvezo delavcev in kmetov v naši deželi.

Partija, ki je na čelu delavskega razreda in ki uživa takšen ugled ter zaupanje med delavnimi kmeti, ima jasno linijo in perspektive gospodarskega in družbenega razvoja na vasi in v vsej državi, more uspešno voditi delovne kmete tudi v borbi za socialistično preobrazbo vasi.

Vlajko Begović (»Borba«)

resnico, za skrivanje resnice pred lastnim ljudstvom, kar vse izvira prav iz zavesti o neutemeljenosti teh obtožb in klevet, ki pa jih kljub temu ponavljajo in stopnjujejo s tako vztrajnostjo zato, da bi klevete dobile značaj predsodkov.

Visoko politično zrelost in zavest našega ljudstva brez dvoma dokazujejo značilne besede prebivalcev Knjaževca, ki pravijo med drugim: »Na klevetniško kampanjo mi ne odgovarjamo s klevetami, temveč z delom in uspehi v izgradnji socializma!«

Nad temi besedami bi se moral zamisliti vsakdo, ki morda še naivno misli, da bo z breznačelnjo in klevetniško gonjo proti naši Partiji, z izmišljotinami, izvijvanji in hujskanju na upor proti našemu partijskemu in državnemu vodstvu koristil stvari socializma in okrepitvi protimperialističnega in demokratičnega tabora.

Člani sindikalne podružnice tovarne »Impol« v Slov. Bistrici sporočajo: »V našem podjetju že tekmuje, toda to socialistično tekmujevanje bomo še pospešili in ga razširili tudi na najmanjša delovna mesta. Obvezujemo se, da bomo letošnji plan dosegli že 29. novembra. Znižali bomo tudi proizvodne stroške. Izboljšali bomo delovno disciplino in se še bolj množično udeleževali vseh delovnih akcij izven našega podjetja.«

Na poti v socializem bomo še nadalje neomajno zaupali v naše vodstvo s tovarišem Titom, s katerim na čelu so se naši narodi borili ter z njim korakajo tudi danes pogumno boljšemu življenju naropani.«

Prebivalstvo Velenja se je zbralo v torek na protestnem zborovanju, s katerega je odposlalo resolucijo Centralnemu komiteju KPJ. Med drugim pišejo: »V celoti zaupamo v naše vodstvo s tovarišem Titom na čelu. Vse sile bomo vložili v izgradnjo naše domovine, v izgradnjo socializma v naši državi.«

Ob tej priliki se obvezujemo, da bomo do 10. novembra postavili naš zadržni dom pod streho in s tem pripomogli k lepsi socialistični ureditvi življenja.«

Podobna pisma, resolucije in brzojavke, v katerih izražajo svoje ogorčenje nad klevetniško kampanjo in podpirajo pripravljenost, da bodo še z večjim delovnim poletom gradili socializem, pošiljajo številni delovni kolektivi, prebivalstvo mest in vasi ter množične organizacije. — Centralnemu komiteju KPJ in tovarišu Titu so poslali resolucije med drugim naslednji: kolektiv »Gradisa« v Sošanju, prebivalci vasi Družmirje, izseljenci-povratniki iz Zagorja, sindikalne podružnice pošte Ljubljana, okrajni odbor AFZ Maribor-okolica, prebivalci rajona Moste v Ljubljani, gozdno gospodarstvo Sv. Lucija ob Soči, sindikalna podružnica »Ograp« iz Tolmina, aktivisti OF tolmenskega okraja, kmeje iz Dobrnica, tovarna mesnih izdelkov v Murški Soboti, sekretarji osnovnih partijskih organizacij okraja Ptuj, tovarna lepenske in papirja Slatki vrh, člani Zveze borcev iz Sledkega vrha, krajevni odbor OF Reka na Pohorju, delovni kolektiv tovarne gumbov v Kamniku, člani osnovne partijske organizacije v Radomljah, člani Partije in SKOJ-a uprave Narodne milice Kamnik, vaščani Gabrovce, Divače, Rakitovca, Stanjela in mnogih drugih vasi seznanega okraja, mladinska sektorska konferenca v Stanjelu in Sežani, tovarna emajlirane posode v Celju, člani OF iz Gornje Radgone, gostje zdraviliško gostinskega podjetja Rogaska Slatina, sindikalna podružnica sodišč in javnih tožilstev v Celju, tovarna za proizvodnjo kemičnih izdelkov v Celju, železničarji postaje Celje, nameščenci DZSZ Celje, invalidska gospodarska podjetja v Celju in mnogi drugi. Mnogo resolucij so iz Slovenije poslali tudi vladi FLRJ, Centralnemu komiteju KPS, tovarišu Mihi Marinku in vladi LRS.

Tudi iz drugih predelov Jugoslavije pošiljajo take brzojavke in pisma. Poleg mnogih drugih so jih v zadnjih dneh poslali tudi tle: krajevna partijska konferenca v Baru, kmetje iz vasi Gornji Mihojac, tovarna mila v Skoplju, uslužbenci MLO Zagreba, okrajni odbor vojnih invalidov v Zenici, oficirji, podoficirji in vojaški uradniki zagrebškega garnizona, 3000 mladincev in mladink z gradnje prekopa za regulacijo reke Bosne pri Zenici, prebivalstvo Kraljeva, tovarna papirja na Sušaku, člani Ljudske fronte Arandjelovca, tovarna usnja v Valjevu, delovni kolektiv tovarna Kreka, delovni kolektiv gradbenega podjetja »Vranduk«, delavci jugoslovanskega kombinata gume in obutve v Osijeku, brigada ministrstva dela LR Hrvatske »Karlo Mrazović«, tovarna tobaka v Zadru, Zveza poljedelskih zadrževanj Srbije, prebivalstvo Vinkovca, nameščenci kontrole komisije LR Bosne in Hercegovine, kolektiv narodnega gledališča iz Sarajeva, mladinska delovna brigada iz Novoga Pazarija, delovni kolektiv rudnika Ljubije, prebivalstvo Titovih Uzič, člani sindikalne podružnice vseučiliške knjižnice in državnega arhiva v Zagrebu, uslužbenci poslaništva FLRJ v Bernu, kmetje vasi Veliki Radinjići itd. itd.

VREMENSKO POROČILO HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE

Stanje dne 10. septembra: Področje vsakega aradnega pritiska nad Evropo se je na liniji Island-Biskajski zaliv prekrvalo, kjer se je razvila hladna fronta z nizkim kjer nim tlakom. Jedro visokega pritiska, ki leži nad srednjo Evropo in nad Balkanom pa izkazuje ustaljen značaj in se upira preduru slabega vremena od zapada, tako da je danja računati s trajanjem lepoga vremena. V Jugoslaviji je danes povsod jasno vreme.

Vremenska napoved za soboto, 11. septembra: Pretežno jasno z jutranjo megljo v kotlinah in dolinah. Temperatura se bo dvignila.

Dolgoročna vremenska napoved za prihodnji teden od 12. do 19. IX.: V ponedeljek ali torek je pričakovati kratkotrajna padavine, sicer se bo ustalila dolgotrajna suha perioda.

Nove uredbe o kreditiranju zadržištva in komunalnega gospodarstva

Petletni plan je gigantska gospodarska akcija v naši ljudski državi. Akcija, ki naj v petih letih v celoti spremeni obličje naše nove ljudske Jugoslavije. Ta akcija ne zahteva ob današnji pomanjkljivi tehniki samo ogromne organizatorne prakse, fizičnih naporov in velike ustvarjalnosti naših delavcev, marveč je za razvoj gospodarstva v socialističnem smislu zelo važna tudi pravilna organizacija finančne službe. Ker je jasno, da je pravilno organizirana in vodena finančna politika eden od važnih operativnih činiteljev za izvedbo gospodarskega plana, je povsem razumljivo, da bi bilo treba organizirati tako finančno službo, ki bi ustrezala praktičnim zahtevam pri izvajanju gospodarskega plana. Kakor je potrebna za izvajanje planskih nalog zveznega merila močna finančna politika, močno centralno finančno jedro, od koder tečejo pravočasno in zadostne finančne investicije na gradbišča, ki so odločilnega pomena v naši petletki, tako je bila ta strogo centralno urejena finančna politika na drugi strani za uspešen in hiter razvoj komunalnega gospodarstva, zlasti pa za rekonstrukcijo kmetijskih in lokalnih bank kot sredstev lokalnega državnega gospodarstva.

Na V. Kongresu KPJ je v referatu tov. Kidrič reknel, da moramo na finančnem področju čimprej zaključiti tiste reorganizacijske ukrepe, ki jih je iz znanih vzrokov preprečeval Zujevič:

- a) zagotovitev širokih kreditov kmetijskim zadrugam,
- b) organizacija kreditnih odsekov v kmetijskih zadrugah in organizacija ljudskega varčevanja,
- c) organizacija lokalnih bank kot sredstev lokalnega državnega gospodarstva.

Komaj mesec dni je minilo od V. Kongresa KPJ, ko je v zvezi s sklepi V. Kongresa naša zvezna vlada že izdala več takih gospodarskih uredb. Med temi uredbami sta med najvažnejšimi zlasti naslednji dve:

1. temeljna uredba o državnih bankah za kreditiranje kmetijskih zadrug in
2. uredba o komunalnih bankah in krajevnih hranilnicah.

Na podlagi temeljne uredbe o državnih bankah za kreditiranje kmetijskih zadrug se bo ustanovila za našo ljudsko republiko Slovenijo posebna državna banka z nalogo, da podpira kmetijsko zadržištvo in socialistično rekonstrukcijo našega kmetijstva.

Ta nova banka bo v bodoče sama vršila vse tiste posle, ki sta jih po funkciji do sedaj vršili ločeno za zadržišni sektor Narodna in Državna investicijska banka. Brez vsakega dvoma pa je, da bo ta banka vršila vse finančne posle, ki so v zvezi s krediti (investicijskimi, obratnimi in sezonskimi), mnogo hitreje, laže in pravilneje glede na potrebe, ker bo pod operativnim vodstvom republiškega ministra za finance.

Spišo te vloge bo ta banka igrala veliko vlogo pri nadaljnjem organiziranju in izpolnjevanju kmetijskega zadržištva. Vse zadržišno trgovsko omrežje bo kreditirala z obratnimi in sezonskimi krediti, ki so potrebni za redno poslovanje pri distribuciji blaga ali odkupu kmečkih pridelkov. Zadrugam pa bo dajala investicijske kredite, ki jim bodo potrebni za nakup kmetijskih strojev, organizaciji zadržišnih ekonomij, plemenskih postaj, za gradnjo gospodarskih poslopjij itd. Od te banke pa bodo zadruge prejemale tudi

potrebne kredite za kreditiranje zadržišnikom za njihove privatne potrebe, n. pr. za gradnjo stanovanj in ostalih gospodarskih poslopjij in temu podobno. Na ta način bo ta banka vršila prav vse posle finansiranja zadrug iz sredstev državnega proračuna za investicijsko izgradnjo in tako izvajala plan kmetijskih zadrug. V tej veliki gospodarski dejavnosti bo med drugimi gospodarskimi nalogami tudi ta, da bo zbirala od zadrug zadržišne sklade in organizirala preko kreditnih odsekov pri zadrugah varčevanje in zbiranje hranilnih vlog na vasi. Zaradi tega je danes zelo važna naloga kmetijskih zadrug, da čim hitreje organizirajo kreditne odseke in jih strokovno usposobijo za to delo. Pri ministru za finance FLRJ pa se bo ustanovila posebna uprava za finansiranje zadrug, ki bo skrbelo, da se zagotovi redno in zadostno finansiranje zadrug z državnimi kreditnimi sredstvi in da pomaga pri organizaciji in okrepitvi finančnega poslovanja zadrug.

Druga uredba, ki je za razvoj socialističnega gospodarstva prav tako važna, je uredba o ustanavljanju komunalnih bank in krajevnih hranilnic.

Na podlagi te uredbe se bodo organizirale po mestnih in krajevnih centrih komunalne banke; v krajevnem merilu pa je s to uredbo podana možnost, da se organizirajo krajevne hranilnice. Naloga komunalnih bank in krajevnih hranilnic je, da oskrbujejo proračune ljudskih odborov, da finansirajo investicije lokalnega pomena, da dajejo dolgoročne kredite za pospeševanje komunalnih gospodarstev ter da dajejo potrošniškim zadrugam, obrtno proizvajalnim zadrugam in vsem ostalim nezemeljskim zadrugam in samostojnim obrtnikom, po njihovi potrebi kratkoročne ali dolgoročne kredite. Seveda je njihova velika naloga tudi v tem, da s pravilno metodo pripravljenosti znajo ustvariti pri ljudeh ponovno zaupanje in varčevanje in zbiranje ter vlaganje teh drobnih prihrankov v komunalne banke ali hranilnice.

Za splošno vodstvo komunalnih bank in krajevnih hranilnic pa se bo organizirala pri republiškem finančnem ministru posebna uprava. Ta uprava bo imela nalogo, da organizira in strokovno instruirata banke in hranilnice ter vrši finančno revizijo njihovega poslovanja.

Ta razvojna situacija, ki je nastala v zvezi z rekonstrukcijo kmetijstva v zadržišnem omrežju, je zavzela že zelo velik in pomemben gospodarski delokrog. Zaradi tega je nastajala tudi nujna potreba po reorganizaciji take finančne banke, ki naj finansira celotno kmetijsko zadržištvo. Z organizacijo te nove banke se bo kmetijsko zadržištvo ob njeni podpori prav gotovo dobro razvijalo. Brez vsakega dvoma je, da je gospodarska aktivizacija v zadržišnem sektorju in komunalnih gospodarstvih danes zavzela že tako širok gospodarski delokrog, da je za nadaljnji razvoj ta novi bančni sistem zelo velikega pomena.

Z organizacijo komunalnih bank in krajevnih hranilnic tam, kjer so potrebe za to, ter široko razpredeniti kreditnimi odseki pri kmetijskih zadrugah, povezanih z državnimi banko, bomo ustvarili vse možnosti, da bo vsak človek v svojem kraju lahko vložil svoj odvišen denar v hranilnico ali pa ga po potrebi tudi vsak čas dvignil. Ta način vlaganja prihrankov v hranilnice pri KLO ali v kreditne odseke v zadrugah, bo ustvaril med vlagatelji zaupanje, da se bo ljudstvo začelo množično posluževati teh hranilnic in kreditnih odsekov za shranjevanje svojega odvišnega denarja. **Krmelj Maks**

KAJ BOMO DOSEGLI Z UREJEVANJEM NAŠIH GOZDOV

Petletni plan za našo republiko predpisuje, da se uredijo gozdovi v površini okoli 360.000 ha, torej na površini, ki obsega skoraj eno tretjino celotnega slovenskega ozemlja.

Ureditev gozdov ima prvi cilj v tem, da gospodarju in tistemu ki upravlja gozdove, omogoči splošen in zadosten pregled o stanju gozdnega posestva.

V prvi vrsti je potrebno ugotoviti gozdne površine in meje, ker so te dostikrat netočne. Druga, še bolj važna naloga urejevanja je ta, da se ugotovi leena zaloga in steer ne samo skupna leena gmeta, temveč je potrebno to skupno gmeto razdeliti po drevesnih vrstah in tudi po debelinah. Vrednost ter uporabnost leena je odvisna od vrste dreveja ter od debeline, dolžine in sploh kakovosti leena. Navadno ni mogoče vsako deblo posebej ceniti glede vsebine in kakovosti, temveč se izločijo sestoji, ki so v sebi dokaj izenačeni in take enote so osnova za ugotavljanje stanja gozdov. Ta notranja razdelitev na ustrezne enote zahteva dokaj dela.

Ko vemo za površine in leene zaloge, tedaj je potrebno lotiti se najtežavnejše naloge, to je ugotavljanje prirastka. Leena zaloga v gozdu nastaja na ta način, da se leta in leta zbirajo letni prirastki, ki se spajajo s doterdanjo zalogo v eno celoto. Naloga urejevanja gozdov je v tem da po raznih metodah določijo letni prirastek, ker je to najvažnejši podatek za določitev dovoljenega letnega poseka. Ako se seka več kot prirastek, tedaj je jasno, da bodo zaloge v teku določenega števila let izčrpane in da bo gozd izgubljen. Če so pa zaloge v nekem gozdu že načete, če v gozdu ni dosti leene zaloge, tedaj tudi prirastek ne more biti tolikšen kot bi mogel biti, saj tudi napol prazen hlev ne more dati zadostne prireje.

Določitev letnega poseka je nekaj predstavljala zaključno delo urejevanja gozdov. Urejevalna dela, vršena v takem obsegu, so omogočala lastnikom, ki niso bili strokovnjaki, da so dobili pregled o svoji gospodarski zmogljivosti, o svojem premoženju, o dohodkih, ki so jih pričakovali od gozda. Tak elaborat o urejevanju gozdov jim je tudi omogočal odločitve glede gradnje gozdnih cest in drugih prometnih naprav, glede naprav za industrijsko predelavo leena, ker taki gospodarski ukrepi bi bili negotovi in nevarni, dokler lastnik ni točno poznal velikine svoje surovinske baze, kvalitete leena in transportnih stroškov.

Ureditev gozdov je pa za lastnika imela tudi druge, posredne koristi. Pri izvajanju urejevalnih del, ki so se ponavljala v pravilu vsakih 10 let, so odkrili mnoge napake in pomanjkljivosti v gozdovih. Nekje je opaženo, da so sestoji že presegli sečno zrelost in več ne priraščajo zadovoljivo, nekje je bilo potrebno izvesti redčenje, nekatere sečnje niso bile zadostno požgane, druge se je pokazala potreba, da se zgradi cesta, da bi mogli spravljati zrel les. Ko so odpravili take in podobne pomanjkljivosti tedaj se je povprečni prirastek v gozdu dvignil, posestvo se je trajno zboljševalo in je prinašalo vedno več dohodkov. S tega stališča urejevalna dela lahko primerjamo z letno bilanco pri podjetjih, kjer se ob določenem času podvrže poslovanje reviziji, pri tem pa odkrivajo in odstranjuje razne napake. Se cenijo kakšne rezultate so imeli razni gospodarski ukrepi in se iz tega izvajajo zaključki za bodočnost.

Sistematično izvajanje urejevalnih del je omogočilo gozdnim posestnikom, da so trajno izboljševali svoje gozdno gospodarstvo, medtem ko so drugi stremeli edino za tem, da v čim krajšem času

izvlečejo iz gozda čim več denarja, ne glede na to, v kakšno stanje so na ta način privedli svoje gozdove. Tudi se niso brigali za to, od kod naj se oskrbuje okolica, ki ni imela svojih gozdov. Celoto urejevalna dela so izrabljali za svoje sebične namene; izvajali so pritisk na svoje strokovno osebje, da so izkazovali večje zaloge in večji prirastek kot je v resnici obstajal, vse zato da bi na ta način opravičili pretirane sečnje.

V kmečkih gozdovih pa se urejevalna dela navadno sploh niso vršila. Mali in srednji kmetje so gospodarili tako, kot so jim narekemale potrebe, oziroma kot so znali in mogli. Napredek gozdarske znanosti in tehnike je šel mimo ogromne večine naših kmečkih gozdov (vseh skupaj jih je čez pol milijona hektarjev) in ni v teh gozdovih zapustil nobene nje sledu. Zato danes kmečki gozdovi povprečno znatno manj priraščajo in donosajo mnogo manj koristi kot pa državni gozdovi.

Če se torej vpraša, kaj pomeni urejevanje gozdov, tedaj vsakemu lahko odgovorimo, da urejevanje gozdov pomeni načrtno zajetje vseh vprašanih gozdnega gospodarstva s ciljem, da se določijo najustreznejši ukrepi za njegovo povzdigo.

Petletni plan urejevanja gozdov zajel vse gozdove ne glede na kategorijo posesti. Urejevanje se bo vršilo po državnih organih in na državne stroške, da se na ta način doseže potrebno strokovno višino in objektivnost teh del.

Naša ljudska oblast skrbi za uredbo čim naprednejšega gospodarstva in bo z ureditvijo gozdov omogočila tudi izvajanje v malemu kmetu, da se vključita v racionalno in načrtno gozdno gospodarstvo in si s tem tudi izboljšata svoje življenjske pogoje.

Dr. Pipan Rudolf.

Iz Češnice preko lelovice do Rovtarice (Reportaža z obiska pri gozdnih in cestnih delavcih)

Tako prijeten je bil tisti večer, ko sem pozno v noč posedel v gostilni v Češnici. Utrujenost sem čutil v nogah, pa se še mi ni dalo spati. Zanimivi so razgovori z gozdarji. Pri sosednji mizi pa sta očanca Luka in Janez z vmesnimi pripombami dopolnjevala resne pogovore gozdarjev.

»Vsa drevesna bodo posekali!« pravi Luka. »Ej, včasih — ko sem bil še jaz gozdar — nisimo toliko sekali.«

»Ko so še grofje in gosposde izkoristili gozdove in nas, jim ni utihelo oponašal, da preveč sekajo,« ga je zavrnil gozdar. »Nihče ni tedaj vprašal grofov, kam spravljajo tiste denarce iz naših gozdov. Danes pa nihče ne izkorišča naših žuljev. Sekamo zato, da bomo imeli jutri lepše življenje...«

»No, Rok, zdaj smo pa vsi zbrani!« pozdravijo gozdarji vstopivšega Roka. Hitro se spoznava...

»Ej, škoda! Avto je odpeljal že danes proti Rastovki,« mi odgovori, ko sem mu povedal, kam sem namenjen. »Zjutraj zarana se odpraviva peš.« In v pogovor med gozdarji tebe dalje. Pozno v noč smo se šele odpravili k počitku.

Gosta meglja je zagrinjala Jelovico, ko sva zarana ubirala pot proti vasi Rudno. Mimo desnega brega potoka se vije cesta. Skoraj na vsakem ovinku stoji žage venecijanke. Večina so last zadržišnikov iz Sevske doline. V Rudnem je cestno križišče. Na desno pelje novo izgrajena cesta v Dražgoše, na levo pa nova cesta proti Rastovki...

»Le pridi, Matevž, le pridi v gozdarskem tednu z obema konjema!« Tako mimogrede vzpodbuja Rok svoje znanca. Razumljivo! Ni dovolj, da je les posekan, odpeljati ga je treba tja, kjer je potreben...

Po strmi poti se dvigava proti razkladalni postaji v Rudnem. In ko strmim v napete žice obnovljene žičnice, kjer se prepeljavajo vozčki s hlodi, mi Rok razlaga: »To je v letu 1946, obnovljena žičnica Kališnik-Rudno. Iz tega dela Jelovico bo letno pripeljanih preko 2500 m³ hlodovine. Leta 1942, so žičnico partizani zažgali, da ne bi švabi s pomočjo žičnice izkoristili gozda. Obnovljena žičnica je izboljšana in dela samotočno. Tudi trenje je manjše. Zdad ima tri postaje: Kališnik ter razkladalni postaji Dražgoše in Rudno, na vrhu Kališnika so postavili tri kočice za delavce pri žičnici in za voznike, ki dovažajo les k žičnici.«

NA NOVI POTI PROTI RASTOVKI

Vrnila sva se na križpotje v Rudno. Polagoma se dviga nova cesta iz Rudnega vse višje in višje. Prvi kamion, naložen s hlodovino, se je spuščal v dolino. V zaseki pri Reškovec napravi cesta širok ovinek in sega daleč v zaseko. Delavci nalagajo že drugi kamion. Zadržišno nakladišče je tu. »Hooruk! Pazi!« in s trusem zvale težke hlode na avto.

Za trenutek posedemo po otesanih hlodih. »S kamionom gre prevoz hitreje kot včasih z vozi,« pripovedujejo. »V preteklih časih smo se v zimskem času nakladali les.« »Vse poletje smo morali čakati na zimo. Zdad nas letni čas ne ovira. Le premoalo nas je!« A šofer, ki je že pokadil cigareto, jih bodri: »Fantje, hoi! Če se srečam z drugim kamionom na cesti, ne vsem, kako se bova izognila drug drugemu.«

»Saj ne rečem, da je nova cesta slaba. Le škoda, da je samo 4 metre široka,« pripoveduje Rok, ko nadaljujeva pot. »Pa bodo napravili še nekaj kamionskih izboljšav. Prehodnje leto pa bodo cesto za cel meter razširili.« »Na zadržišno nakladalno postajo gravitira gozd pod Rastovko ter z desnega brega poloka Češnice. Zaradi globokih v gozd speljane ceste bo odvoz posekanega leena hitrejši.« Prve dežne kaplje so naju obile. Ogrnila sva se s plašč. Ko sva bila na naslednjem ovinku, sta »Pazi ter hooruk«

utihnila. »Čemu?« me zanima. »Logarji imamo dežne plašče, gozdni delavci pa ne,« pripoveduje Rok. »Če bi jih imeli še ti, bi bilo več dela opravljenega in manjkati bi bili mokri. Saj stalno nadlegujejo, pa...«

DOSANOVA PARTIJA SE SELI

Ko sva dospela do barake cestnih delavcev, se je napravila nevihta. Stisnil sem se k preprostemu, iz gline napravljenemu štedilniku. Prijeten vonj po kavi je napolnjeval kuhinjo. Nisem se branil kave, ko mi jo je ponudil. Naenkrat so hoteli vsi pripovedovati. Kaj vse povedo delavci, ki globoko v gozdu med množicami skupinami jelk in smrek grade novo gozdno cesto. Veseli so srečanja z vsakim človekom. Ves teden so v gozdu in neznan jim je mestni hrup. Le ob nedeljah se po gozdnih bližnjicah spuste v dolino, v vasi.

Dež je ponehal. »Nadaljujmo!« kriče zbira Došan tovariše, da bi čimprej naložili kamion. »Selimo se v novogradeno barako v Podstonu,« razlaga Došan. »Na tem odseku smo cesto zgradili. Za nekaj časa smo morali hoditi po dva kilometra daleč do naslednjega sektorja.«

Baraka, kjer so od sedaj stanovali, je že prazna. Kuhar snema vrata s krušne pečice. Drugi podirajo mize. Odnajšo razstavljene postelje in slamnjače. In ko odpelje vrhan kamion izpred barake, tudi z Rokom nadaljujeva pot. Še bolj se dvigava po novi cesti. Blizu delavcev sva. Zaradi močnih detonacij me Rok potegne v zaklon. »Razstreljujejo šote. Pripravljajo novo nakladalno postajo.«

Pri novi gozdarski koči sva. »Za skladiščenika, ki bo prevzemal les, in za gozdarje.« Pa se obrne k mladeniču, ki ima v malhi doberšen kos kruha: »Franci, kako je s posekom v Pašnem vrhu?« »Misli sem, da vas zaradi dežja ne bo,« odgovarja fant. »Si premeril posekane smreke? Koliko ste jih sortirali?« Ko nadaljujeva pot, se morava večkrat skriti pred miriranjem. »Nakladalna postaja bo na Podstonu. Za 1500 m³ leena. Prav zato smo zgradili novo barako. V njej bo ločna spalnica od pisarne in kuhinje.« Srečala sva voznika pri nakladišču, ki je robančil nad hlodi in konji. »Premalo si zategnil verigo, pa ti ubajajo hlodi!« »Hudiča, kaj hlodi,« se je hudičimoval stari voznik. »Konji, konji, ki lezejo kot polji in ne dajo iz sebe moči! Taka krkivala! Pa se je videlo, da je voz preobremenjen. Hrup in vrvenje sta na Podstanu.« Do tu je nova cesta uporabna tudi za kamione. Ves promet se ustavlja pri nakladalni postaji. Delavci sortirajo debela letna in zimske sečnje. Zdad mirirajo gletne. Dovažajo material za tlakovanje ceste. Ko bo cesta speljana prav do Rovtarice, bo na Podstanu važna postojanka za gozdarje in voznike.

S tihim žuborenjem preskakuje poteček ob cesti kamenje. Prav nad njim je druga nakladalna postaja na Podstanu. S trusem in grmenjem se valijo že oskubljena debela skoraj do ceste. »Pazi in hooruk« ter pešem cepinov se pridružujejo truški hlodov. Umakneva se plazu debel, ki se zvale do potečka. Rok šteje datum, do katerega mora biti izvozniki komisijon pripravljen. »Še sedem dni, možje! Obljubil sem.« »Bo, bo! Le vozniki naj pridejo!«

NAJBOLJE SE POČUTIMO V KOZARCAH

Skrozi gosto grmovje sva odšla z Rokom po lovski poti navkreber. Dežne kaplje so se vsipale z vej. »Tu sva,« se oddahne Rok. Stojiva pred kočarico. To je zasilna gozdarska kočica, seestavljena iz smrekovega lubja. Rok je odprl vrata. Dim je puhnil v obrz. »Pravkar so šel kurili. Ne morejo biti daleč. Halo! Reje, Reje! Kje ste?« Ni jih mogel priklicati.

Sredi kočarice je pečica, složena iz kamena. Brez dimnika. Vse stene so okajene. Na pečicah so složeni zavrtki. Pri zadnji steni pa so na dvignjenem prostoru ležišča iz slame in eprekovih vej. »Pa stopiva do njih, kaj?« Po strmi poti hodiva mimo posekov. Kmalu sva pod Pašnim vrhom. Znam »Hooruk« nama pove, da sva že blizu Rejeve gozdne skupine. Blatna stezica vodi do vrha. Šest delavcev je na vrhu zlagalo hlode. »Popolne bom prišel merit!« jih pozdravi Rok. Posedli smo po zloženih deblih. »No, kako bo z nedeljo, boste sekali in zlagali?« jih izprašuje Rok. Pomislijo. »Prav,« odgovarja stari Reje. »Le nekdo bo moral v Podlonk po hrano.« »Samo, če bo kaj hrane že v soboto! Zdi se mi, da je magazin zaprt,« doda sin. In Rok: »Tako je. Prejšnji poslovdaja predaja posle. V kratkem bo za gozdne delavce in gozdarje poseben magazin.« Beseda da besede... Kar zadovoljni so s hrano. Le bose, da ne bo primanjlovala koruzne moke. Kajti gozdnim delavcem so koruzni žganci najprijetnejša jed. En kilogram je potrebnje vsakdo na dan. Nu, tudi »špeha« se nikoli ne branijo. Tudi z obledo so zadovoljni. »Ze gre, že, le precej obleke strgamo. Delamo na akord in nimamo časa, da bi se vsakemu grmu in kamenju izogibali. Še dežne plašče bi potrebovali.« Mladi Reje pa sproži še vrsto drugih vprašanj: »Krampeže bi ujnjo potrebovali.« »Hlodi so spolkli in v navadnih čevljih spodrsava. Kovač, ki jih dela v Podlonku, skoraj ne more vsem ustrediti.« Pa jih zanima delo v tovarnah. Čutijo se nekako zapostavljene. Stari Reje je izpljnil preževanje tobak, pokušal in prišel: »Tudi gozdarji smo borci. Ze preko trideset let podiram drevesa. Dozd je moj dom in vem, ko ne bom mogel več na Jelovico, bom umrl. Pa še nočem, kajti take borbe z debli, drevesi, panji in hlodi še nikoli nisem bojeval kakor zdaj. V gozdovih gradimo nove koče, nove žičnice in nove življenje.« »Ej, pa so tudi kočarice še dobre. Najbolje se počutimo v njih. Mi, stari gozdarji smo jih vajeni!« Še dodaja stari Reje. Pa so naenkrat vstali in zgrabilii za cepine. »Kdo bo danes kuhlal? Dobro se moramo založiti. Debila so težka in skladišnice visoke.« Nekdo se je ob njih spustil v nižino h koč. »Le pridi popoldne, Rok, da boš izmeril,« ga je opomnil Reje ob odhodu. Po kameniti stezi sva prišla do kočarice, iz katere se je že kadilo.

CACICEVA SKUPINA NA IZKOPU

Od Podstana dalje je še 400 metrov tlakovane ceste. Ni pa še posuta s kammenjem. Čačičeva skupina se bori še na izkopu. Med potjo srečujeva delavce iz Došanove skupine, ki iz Podstana — do koder je pripeljal lahko kamion — na ramah prenašajo vreče moke in postelje. Delavci, ki so postavljali postelje v baraki, so kričali drug preko drugega. Kuhar je skozi stropno odprtino potiskal pločevinast dimnik. Nova baraka je udobna. Prav nič ni podobna nekdanjim kočaricam ali kolibam. Brez prepriha in kačefega ognjišča. Mize in klopi, police in enonadstropne postelje so v njej. Velika svetla okna.

Kakor mraviše so videti delavci Čačičeve skupine pri izkopu. Spodkopana smreka je padla na cesto. Krepke roke so jo odnesle. Z lopatami in motikami vale zemljo z brega. »Čimprej hočemo zgraditi cesto. Ko zjutraj gozdnim delavcem zapojejo plenkače in cepini, tudi mi začnemo z delom in delamo do mraha.« »Čevlji, čevlji,« spregovorijo mlad Dalmatince. »Če je suho, gre, v mokrem je slabše.« »Kaj je novega?« me izprašuje znanec. »Ali ne berete časopisov?« »Ze nekajkrat smo proslili zanje. Kdaj pa kdaj jih kdo prinese.« In pripovedovali so mi, kako tudi oni obsojajo krivične obsode. Informbira. Pa bomo z delom dokazali, da resnično gradimo boljše bodočnost!

S posepnimi koraki sva zavila z Rokom nad usedom. Prav tam mirirajo kamenje. In to je najtežje delo na tem sektorju.

Nadaljevanje na 4. strani.

Gradbeni kolektiv v Mariboru se bore za znižanje proizvodnih stroškov

Ena izmed osnovnih nalog gradbene industrije je bila ob začetku leta 1948, da začnemo z racionalnim izkoriščanjem gradbenega materiala in da čuvamo ljudsko imovino.

Novoletna poslanica maršala Tita nam je nakazala konkretne nepravilnosti in napake, ki so se pojavljale v gradbeni dejavnosti v letu 1947. Zaradi tega so naši delovni kolektivi množično razpravljali, kako bi čimprej odstranili vse nedostatke in s tem pospešili izvršitev petletke.

Nadalje so gradbeni delavci pozdravili predviden plan o znižanju proizvodnih stroškov polne lastne cene. Izrabljajo pridobljene izkušnje so na sestankih nakazali, da predvideni procenti o znižanju polne lastne cene niso samo dosegljivi, temveč da se dajo celo preseči. Na teh sestankih so bile izvoljene komisije iz zastopnikov uprav in sindikatov, katerih naloga je bila, da vodijo evidenco in pregled, če se obveze izpolnjujejo ali ne. Pokazalo pa se je, da niti uprave podjetja in sindikalne podružnice ne vodijo v zadostni meri pregleda o znižanju proizvodnih stroškov polne lastne cene.

Na predkongresnem tekmovanju za V. kongres KPJ je bilo danih v 6 tednih toliko predlogov o znižanju proizvodnih stroškov polne lastne cene, da bi bilo težko šteti vse predloge.

Skladišnik tov. Kerže Ernest je predlagal, da se pri skladišču za premog postavi žleb, po katerem bo premog iz vagončka padal direktno v skladišče. Na ta način so prišlihili mnogo delovnih ur.

Sindikalna podružnica HC Mariborski otok naj bo zglede vsem ostalim podružnicam v Mariboru, kako realizirajo stavljen predloge o znižanju polne lastne cene. **G. M.**

tera bo racionalnejše izkoriščala gradbeni material.

Pri izgradnji vodovodnega rezervoarja pri materialu niso mogli varčevati. Zato pa so na predlog udarnika Mačka Henrika prišlihili na delovnih urah in sicer tako, da so betonski mešalec dvignili na 7 metrov visok oder. Material so potem dvigali s strojem, namesto da bi ga prenašali delavci. Pri tem so tudi zboljšali kvaliteto betona, ker je beton odhajal direktno iz mešalca na mesto graditve. S tem delom so prišlihili 253 delovnih ur. Šlični sistem so uporabljali pri betoniranju velikega pokrova za turbinsko odprtino, kjer so uporabili od predvidenih 170 ur komaj 50 ur, kar znaša več kot trikrat manj delovne sile.

V pretočnem polju 1 in 2 so na enostaven način izrpalii vodo. Nastavili so gumijaste cevi, ki so se napolnile z vodo in na tok črpale vodo; pri tem so prišlihili 80 delovnih ur, po zaslugi tov. Babiča.

Strojnik Lešninger Herman in kurjač Rajšp Adolf sta s skrbno uporabo premoga ter vestnim ravnanjem na parni lokomotivi znižala proizvodne stroške z racionaliz. gorilnim materialom Tov. Lešningerja so nagradili s 3000 din in Rajšp Adolfa z 2000 din nagrade.

Skladišnik tov. Kerže Ernest je predlagal, da se pri skladišču za premog postavi žleb, po katerem bo premog iz vagončka padal direktno v skladišče. Na ta način so prišlihili mnogo delovnih ur.

Sindikalna podružnica HC Mariborski otok naj bo zglede vsem ostalim podružnicam v Mariboru, kako realizirajo stavljen predloge o znižanju polne lastne cene. **G. M.**

V Vojvodini so opravili odkup prasicev že prvi dan

Po dosedanjih podatkih je bil predvideni načrt odkupa prasicev v količini za vso državo izpolnjen že prvi dan. Ker nekateri ljudske republike ne pošiljajo rednih poročil, še n' znano, za koliko odstotkov je bil plan v teh republikah izpolnjen. V pošiljanju poročil o izpolnjevanju plana odkupa je najslabša Srbija, kjer je poslalo od 81 okrajev samo 27 okrajev poročila o odkupu. Zato zvezna uprava za prasice nima točne evidence o izpolnitvi plana, vendar dokazuje delni rezultati terena, da so plani v številnih okrajih za veliko prekoračeni. Polno so opravili odkup prasicev v Vojvodini, kjer so izpolnili plan za 104 odstotke. Po vsem ozemlju Vojvodine eo priprave za odkup pravilno in pravočasno izvršili, pa tudi organizacijo samega odkupa so dobro opravili. Zato eo opravili odkup že dopoldne prvega dne.

V okraju Užiške Požege je bilo pri odkupu več nepravilnosti ter so odkupili tudi prasice srednjih in revnih kmetov. Odgovorni činitelji so to pravočasno popravili.

Odkup svinj in pitališča v trebanjskem okraju

V trebanjskem okraju eo v torek zaključevali z odkupom svinj. Po vseh cestah si srečaval vozove, ki so vozili svinje na odkupna mesta in se vozili vračali. V nekaterih krajih so že uredili prostorna in svetla pitališča, drugod pa so tesarji končavali svoje delo in pribijali kl hlevom zadnja vrata. Obenem, ko je živinski zdravnik pregledoval pripeljane svinje in jih cepil proti boleznim, eo ženske, ki so v pitališčih redile svinje, razmeščale pripeljane živali po prostornih svinjarih.

Dočim je pri večini ljudi vzbujalo urejevanje velikih pitališč zadovoljstvo in so odkup svinj od velikih kmetov pravilno razumeli, so nekateri razumeli to nepravilno. Marin Vilko, predsednik kmetijske zadruga na Mirni, je bil določen v komisijo, ki je imela določati obvezno oddajo svinj velikim kmetom. Iz strahu, da bi se tem zameril, se je komisija enostavno skril, kakor je storil že tudi pri več drugih odkupih.

Odkup je potekal lepo v redu, razen nekaj primerov podobnih Vrhovski Mihli iz Trebanjskega vrha pri Čatežu, ki je najhujši kmet v svojem kraju. Vrhovček je prijavil le štiri svinje, komisija pa je odkrila v hlevu šest debelih svinj. Seveda je bilo popolnoma pravilno, da so mu dve, ki ni imel ni prijavljenih, odvzeli.

V trebanjskem okraju so se v zadnjih letih, kljub izrazitemu kmetijskemu značaju okraja, le malo bavili s svinjerejo. V predvojni letih pa eo črpali iz svinjereje ogromne dobičke vsaki močotci, ki so s prekupčevanjem svinj odšli male in eredejne kmete. Primer takega svinjereja je bil župnik v Št. Lovrencu, ki je redil v svojih pitališčih nad 300 svinj in po svojih meštarjih nakupoval svinje po vsej Dolenjski. Kmetje se še spominjajo, kako eo zvečer privajali svinje 20 km daleč v župnikova pitališča, vso noč čakali, da eo se svinje izlačne, ker jih je župnik prav zaradi tega tehal tebe zjutraj, popuščali pri itak nizki ceni samo

V LR Hrvatski je plan odkupa presežen za 10 odstotkov. Razni spekulantii so prikivali prasice, posebno v tistih krajih, kjer redijo prasice na debelo, n. pr. v Belem Manastiru, Bjelovaru in drugih. Vendar so bili zaradi budnosti članov frontovskih organizacij, ki so množično sodelovali pri odkupu, goljufi razkrinkani.

V Sloveniji sta bila opravljena odkup in prevzem prasicev v celoti. Cepjenje prasicev proti kugi je v teku. Poskuse znanih verzičnikov v ptujskem okraju in napačno izvajanje linije enakosti obveznosti za oddajo v lendavskem okraju so pravočasno odpravili.

Redna poročila iz vsega ozemlja Makedonije prihajo o izpolnitvi odkupnega plana po vsej republikii za 200 odstotkov. Slabo izvedena organizacija odkupa v Crni gori je kriva, da je bil plan izpolnjen samo 75odstotno. V Bosni in Hercegovini je odkup izvršen.

Sedaj ekrbe ljudski odbori in uprave za odkup za pravilno prehrano, primerne svinjake in obvezno cepjenje svinj. (Tanjug.)

zato, ker so potrebovali denar za davke in jokali od jeze, ko so vse leto redili svinje zastoni. V teh zapuščenih pitališčih šentlovenskega župnika je uredil sedaj okrajni ljudski odbor svoja pitališča, ki bodo služila v korist našemu delovnemu ljudstvu.

Podobna pitališča kakor v trebanjskem okraju so uredili tudi v Veliki Loli, kjer so tesarji naredili v rekordnem času iz zapuščenega hleva vsakega kapitalista Bukovca lepo moderno pitališče za 80 svinj, v Trebnjem za 60 svinj, v Lanškrcu za 200 svinj, prav tako tudi v Mokronogu, Dolnji Nemški vasi in v Velikem Gabru. Pripravljajo pa še vrsto podobnih pitališč. Zdej je v že uredenih pitališčih trebanjskega okraja okoli 500 svinj za paitanje in za plemo, ki eo bile odkupljene od velikih kmetov. Kameje se bodo z lastno prirejo ta pitališča lahko zelo razširila in postala glavni proizvajalec maščob.

V pitališču Št. Lovrencu so pričeli z vzrejo svinj že maja meseca. Do odkupa je bilo v svinjaku 38 svinj, ki so jih oskrbovale plačane ženske. Upravnik, ki se je bavil poleg vodstva dosedanjega pitališča tudi s pripravami ostalih pitališč, bo sedaj nadzoroval vsa pitališča in vodil v njih enotno krmljenje in vzrejo svinj.

PTUJ. — V ponedeljek eo je izvršil odkup svinj. Odkupne komisije eo šle mimo hiš malih in srednjih kmetov ter se vstavljale pri velikih kmetih. Nekateri niso mogli prikriti, da so jim prečrtani spekulantski računi. Nekateri skrivajo svinje v okrajno sodišče na razpravi 7. in 8. septembra kaznovali z denarnimi kaznimi in zaplombo neprijavljenih svinj. Za 11 utajenih prasicev je bilo 7 kmetov obsojenih na skupno 50.000 din denarne kazni. Na najvišjo kazen 15.000 din in zaplombo 3 prasicev je bila obsojena Hebar Marija iz Vičancev. V. J.

sva na trasl nove ceste. Mjiranane skale se razpršujejo naokrog. Blizava se Rastovki. Preakalujeva posekane smreke in se ogibljeva kupom lubja. Ne daleč od koč gre nova cesta. Tu je del nove ceste iz Rotvarice proti Rastovki. Le pod Mostem cesta še ni skupaj. Ustaviva se pri koč. Skozj svetla okna sije v sobo sonca. Pri štedilniku kuharica lupi krompir za večerjo. Čez kupe kamenja stopiva na tlakovano cesto. Mladinci s samokolicami prevažajo kamenje v oddaljenjši odsek. »Niš ni čudnega,« mi odvrne Rok. »Nekaj mladincev je bilo v mladinskih brigadah in tekmujejo tu med seboj.« Tu pa so že delavci iz blejskega gospodarstva. Po tlakovani cesti se spuščava navzdol. Ob cesti stoji gole smreke, še nekaj hitrih korakov in koč na Rotvarici je pred nama. »Tako tovariš! Tu pa je že revir bolniške gozdne uprave. Navdjenjelo! Ko sem bil že skoraj pri drevnici na Rotvarici, je zakričal Rok še za menoj: »Ne pozabi na naše gozdarje, ko boš pisal! Cestnih delavcev se tudi spomni! A predaleč sva bila že vsak sebi, da bi se slišala...« A.

Obvestilo Narodne banke FLRJ

Narodna banka FLRJ obvešča, da je izdal minister za finance FLRJ odločbo o izročitvi v obtok novih bankovcev po 500 din, izdaje Narodne banke FLRJ, in o odvzemu iz obtoka in zamenjavi bankovcev po 500 din DFJ državne izdaje.

Glasom te odločbe:

1. Narodna banka FLRJ daje v obtok 10. septembra 1948 bankovce lastne izdaje po 500 din z datumom 1. maj 1946.

2. Bankovci po 500 din DFJ državne izdaje se odvzamejo iz obtoka in se zamenjajo al pari, to je brez odbitka, v relaciji 1:1. Odvzem bo izvršila Narodna banka FLRJ pri svojih blagajnah pri Glavni centrali, centralah in pri vseh svojih podružnicah, in sicer od 10. septembra 1948 do vsehviš 25. septembra 1948.

3. Počeni veljati od 26. septembra 1948 prenehajo bankovci po 500 din DFJ državne izdaje kot zakonito plačilno sredstvo, vendar se lahko zamenjajo naknadno pri Narodni banki FLRJ (Glavni centrali, centralah in vseh njenih podružnicah) v roku nadaljnjih dveh mesecev, to je od vsehviš 25. novembra 1948.

4. Da se olajša osebam, ki so oddaljene od kraja zamenjave, zamenjava bankovcev po 500 din DFJ, se priporoča, da zberejo pristojni ljudski odbori te bankovce od prebivalcev svojega območja in jih zamenjajo pri najbližjem bančnem sedežu s spremnim spisom, ločeno od lastne gotovine v teh bankovcih.

5. Oblasti, ustanove in podjetja naj izročajo svojo gotovino v bankovcih po 500 din DFJ s spremnim pismom. Državne oblasti, ustanove in podjetja lahko izvršijo zamenjavo bankovcev po 500 din DFJ tudi za svoje uslužbence in delavce prav tako s spremnim pismom, vendar ločeno od svoje lastne gotovine v teh bankovcih.

Na zgoraj označeni način se bo izvršila zamenjava bankovcev po 500 din tudi v ovojškim ustanovam, komandam in enotam odošno njihovim pripadnikom. Iz Narodne banke FLRJ

Izletni odsek mariborskega »Putnika« je presegel letošnji plan

Konec avgusta je mariborski Putnik s prevozom 4500 izletnikov na množično izlet v Postojno, Opatijo itd., presegel svoj letni plan. Povprečno se je udeležilo mesečno Putnikovih masovnih izletov 3000 izletnikov. Najvišje število udeležencev je bilo v mesecu avgustu, saj je v enem samem tednu, najuspešnejšem, bilo iz Ptuj in Strnišča na izletih 1150, a skupno 1850 ljudi, večinoma delavcev in kmetov. Po dva vlaka tedensko sta bila namenjena mladini, v vsakem od teh se je prepeljalo 800—900 dijakov in dijanjki. Nedeljski posebni vlaki so bili izključno na razpolago sindikatno. Ker ne razpolagamo z zadostnim številom vlakov je bilo treba termin odhoda izletnikov iz ljubomerskega okoliša že nekaterkrat preložiti. Za uporabo posebnega vlaka je bilo doslej potrebnih 350 prihlasencev, posledje to št devilo zaradi velikih potreb, zvišano na 500.

V septembru so predvideni izleti za vojne invalide, Zvezo borcev, delavstvo, kmete, zadrugarje ter delovno inteligenco.

Pri izvedbi daljših izletov je največja ovira pomanjkanje skupnih ležišč. Dela se že na tem, da bodo v prihodnji sezoni pripravljena ta vsaj v Postojni, odkoder bo potem možno izvesti izlete v naše Primorje.

Poudariti je treba, da gre do nekaterih organizacij izletnikom zelo na roko in jim pomagajo iz svojih fondov ali pa jim dopuščajo v obrokih poravnati potne stroške. Zato je zanimanje naših ljudi za turizem vedno večje, ob ugodnem vremenu eo vsa razpisana mesta izletniških vlakov v dveh dneh zasedena. Po 3 do 4 ure daleč gre do okoliški vaščani do postaje in zatrijejo Putniku, če so vsa mesta že oddana, da bodo do Postojne ali Opatije stali. O navdušenju naše mladine za spoznavanje lepote naše zemlje ni potrebno še posebej govoriti. V tem pogledu prednjači Industrijska žel. žola iz Maribora, ki bo po dveh uspeših izletih v Postojno in Opatijo priredila še tretjega na Bled.

Ob vpisu novincev na univerzo

V teh dneh se vrši na ljubljanski univerzi vpis slušateljev-novincev za 1. semester. Ministrstvo za prosveto LRS je v ta namen izdelalo sporazumno s Komisijem za šole in znanost pri vladi FLRJ, Plansko komisijo in z vsemi v poštev prihajajočimi resorji podroben plan vpisa za posamezne fakultete in njih oddelke. Po tem planu se bo vpisalo letošnje leto na ljubljansko univerzo okoli 800, na ostale visoke šole v državi pa okoli 120 novih študentov iz Slovenije, medtem ko bo prišlo iz drugih ljudskih republik nadaljevat svoje študije v Ljubljano okoli 300 srednješkolskih abiturientov. V celoti bo vrata ljubljanske univerze odprla svoja vrata okoli 1200 novim slušateljem.

Dosedanji rezultati vpisa na univerzo so pokazali, da se študenti in v glavnem zavedajo važnosti planiranja novih strokovnih kadrov: saj si socialistične graditve naše države ne moremo zamisliti brez istčasne načrtne vzgoje novih kvalificiranih strokovnjakov. Zato smemo upati, da bo letos v celoti plan vpisa, ki je sestavljen v skladu s potrebami našega gospodarstva, tudi izpolnjen; le tako bo mogoče zadostiti vedno večjim potrebam po visoko kvalificiranih močeh, ki jih izkazujejo vse panoge našega gospodarstva: industrija, gradbena stroka, rudarstvo, kmetijstvo, pa tudi prosveta, medicina itd.

Da se ne bi zgodilo kakor lansko leto, ko plan vpisa na posameznih fakultetah ni bil v celoti dosežen, se vrši v tem tednu provizoričen vpis novincev, dokončna razvrstitev novih slušateljev pa se bo izvršila naknadno po komisiji, ki jo sestavljajo zastopniki Ministrstva za prosveto, univerze, in LSM. Ta komisija bo seveda pri svojih odločbah upoštevala osnovno študijsko nagnjenje slušateljev in jih v okviru plana usmerjala v ustrezne stroke. Nikakor se ne smejo letos ponoviti napake pri lanekem vpisu študentov, ko na nekaterih univerzah ni bil na posameznih fakultetah plan izpolnjen za celih 40%. Razumljivo je, da se morajo take planske anomalije negativno odražati v vseh onih sektorjih našega gospodarstva, ki so kadrovsko vezani na te fakultete.

V našem planskem gospodarstvu imajo univerze med drugim važno nalogo, da nam usposobijo strokovnjake predvsem za one panoge našega gospodarstva, ki jih je stara Jugoslavija zanemarjala, ki pa danes pri socialistični preobrazbi naše države igrajo veliko vlogo: to so zlasti gradbeništvo, agronomija, rudarstvo z metalurgijo, pa tudi geodezija in geologija.

In prav v teh strokah dosedanja rezultati vpisa ne zadovoljujejo. Medtem ko je vpis na kemijskem in elektrotehniškem oddelku tehniške fakultete daleč prekoračil plan, je zanimanje za prej navedene stroke neprimerno manjše. Tako je po planu vpisa predvidenih 95 abiturientov za študij gradbene stroke, kar predstavlja približno 40% vseh novincev, ki jih določa plan za vpis na tehnično fakulteto. Govoriti o potrebi po gradbenih inženirjih bi bilo odveč; saj stoji pred našimi gradbeniki široko delovno področje: graditve stanovanj, šol, tovarn, elektrarn, železnic, cest, jezov, mostov, predorov, prekopov, melioracij velikih zemljiških kompleksov itd. Vse te naloge bojo izvršene, če bodo naši abiturienti, ki letos prihajajo na univerzo, pravilno razumeli velik pomen gradbene stroke za našo socialistično preobrazbo in se odločili za ta študij.

Za socialistično preobrazbo našega kmetijstva, za njegovo mehanizacijo in za uvajanje ustreznih agrotehničnih ukrepov v poljedelstvu pripadajo važne naloge strokovnim agronomskim kadrom. Plan predvideva za ljubljansko agronomsko fakulteto 60 abiturientov novincev. Lansko leto plan vpisa na agronomijo ni bil v celoti dosežen. Spričo velike važnosti, ki gre agronomom pri socialistični rekonstrukciji naše vasi; je upati, da bo letos plan vpisa kljub trenutnemu manjšemu interesu abiturientov dosežen.

Trenutno kažejo študentje razmeroma majhno zanimanje tudi za študij rudarstva in fužinarstva. Ob ogromnem rudnem bogastvu naše zemlje bi morala biti prav montanistika in metalurgija ena najprivlačnejših študijskih strok, saj se odpira ravno na tem področju mladim inženirjem izredno lepa perspektiva.

V zvezi s tem je treba omeniti tudi študij geologije na beograski samostojni geološki fakulteti, ki bo vzajala geološko-strokovnjake za praktično raziskovalno delo na terenu. Za Slovenijo je rezerviranih 20 mest; za vseh 20 slušateljev so predvidene tudi visoke štipendije zveznega ministrstva za rudarstvo; vendar pa doselej interes študentov za ta študij še ne zadovoljuje.

Vse premalo popularen je tudi študij geodezije. Čeprav je letos predvidenih za geodetski oddelek 35 novincev, se jih je doslej prijavilo le troje.

Razumljivo je, da ima ljudska oblast velik interes, da bo plan vpisa na univerzo letos v vseh strokah dosežen. Zato bodo v tem študijskem letu najvišje štipendije podeljene v prvi vrsti tistim študentom, ki eo bodo odločili za študij ene izmed zgoraj navedenih strok.

Spremembe v odkupu vina po vezanih cenah

Minister za trgovino in preskrbo vlade FLRJ je izdal rešitev o izpremembah in dopolnitvah rešitve o določitvi kmetijskih pridelkov, ki jih bodo kupovali od kmetov-pridelovalcev in kmečkih delovnih združg po določenih državnih vezanih cenah.

Po tej spremembi je mogoče vino kupovati po vezanih cenah samo v okrajih: Gorica, Sežana, Buzet, Labin, Pazin, Pulj, Poreč, Rovinj, Lošinj, Črnomelj, Rab, Pač, Krk, Vis, Zadar, Šibenik, Supetar (Brač), Split, Sinj, Knin, Drniš, Makarska, Benkovač, Korčula, Hvar, Imotski, Dubrovnik, Metković, Mostar, Ljubuški, Stolica, Trebinje, Čapljina, Široki Brijuni, Ercegovina, Kotor, Bar, Ulcinj, Cetinje, Danilovgrad, Titograd, Vlasotinci, Aleksandrovac (župski okraj).

Za okraje Ptuj, Ljutomer, Maribor-okolica, Gornja Radgona, Celje-okolica, Poljčane, Krško, Novo mesto, Trebnje, Sveti Ivan Zelina, Krizevci, Jastrebarsko, Niš, Vršac bo določil minister za trgovino in preskrbo ustrezne ljudske republike krajne ljudske odbore, v katerih bodo kupovali vino po vezanih cenah; pri čemer bo upošteval dejstvo, da gre za področja, v katerih je vino edina kultura.

Nadalje je minister za trgovino in preskrbo vlade FLRJ izdal v soglasju s predsednikom gospodarskega sveta vlade FLRJ rešitev o določitvi vezanih cen za vino po vrsti in kakovosti.

Kmečke nabavno-prodajne zadruga, okrajne zadruga zveze in druga pooblašena državna podjetja bodo kupovala od kmetov pridelovalcev in kmečkih delovnih združg vino po naslednjih vezanih cenah:

A) Prva skupina: traminec, rulandec, italijanski rizling štajerskega izvora, renket rizling, vse burkundci, vse muskatel, zeleni silvanec, svinjon, seminjon, radgona, črna, šipon, rizvanec, zelenec, tokač, marastina, grk, vugava, tip dingča, malvazija 12,5 in več maliganov, istrski teran, kabernet, veltlinec iz baskih vinogradov, žilavka, blatina, bana, kokošja, vranec, tip kratosija, čamničko črno, prokupac nad 13,5 maliganov, bagrina po ceni 0,85 din za 1 maligan.

B) Druga skupina: nojburgovec, bela klana, italijanski rizling, frankovka, portugalka, veltlinec, pinela malvazija, re-bula, meliška in dolenska črna, tip vipavčan, tip bizelčan, smederovka, sa-še, kreaca, prokupa, plemenka (vlasotinaški tip), istrska črna, dalmatinsko in istrsko črno ter belo, čerjo, leanka, tilkevška, stanušina, ohridsko črno, skadar: ka in mešana vina prve skupine po ceni 0,70 din za 1 maligan.

C) Tretja skupina: Vse druge vrste vina plemenite trte, ki niso našteje v prvi in drugi skupini, po ceni 0,50 din za 1 maligan.

Gornje cene veljajo za zdravo, enkrat pretočeno vino, franko vagon, vlačilec ali skladišče državnega, odnosno zadruga-nega podjetja v sedežu okraja.

C) Po cenah v smislu 1. točke bodo kupovali vina trgatve 1947 in prejšnjih let.

Rešitev o določitvi vezanih cen za vino po vrsti in kakovosti št. 4052 z dne 26. marca 1948 (Ur. list FLRJ št. 26-48) in rešitev o dopolnitvi rešitve za določitev vezanih cen vina po vrsti in kakovosti št. 10.365 z dne 10. junija 1948 (Uradni list FLRJ št. 51-48) se razveljavljata. — (Tanjug.)

O PISANJU ZA FILM

1. novembra t. l. bo potekel natečaj za scenarije celovečernih umetniških filmov, ki jih je spomlad razpisala Komisija za kinematografijo. Po tem razpisu prihajajo za scenarijsko obdelavo v prvi vrsti v poštev naslednje enov: borba okupirane Ljubljane leta 1941., življenje in razvoj naše vasi po osvoboditvi in graditve Nove Gorice. Posebno mesto v razpisu je določeno scenariju za filmsko glasbeno komedijo kot posebno, za pisatelja zahtevno, o vsiljivo filmsko zvrst. Seveda je pisateljem prepuščeno, da po lastnem preudarku ne glede na razpisane enovi izberejo tudi kako drugo temo, če se jim zdi dovolj tehtna in primerna za filmsko obdelavo.

Pisanje filmskih scenarijev je pri nas novo področje pisateljskega ustvarjanja, zato je razumljivo, da niso še razčiščeni pojmi o tem, kaj je scenarij, kakšne idejne in umetniške zahteve postavlja pred pisatelja, kakšne eo njegove specifične oblikovne črte za razliko od drugih literarnih zvrsti: dram, romana itd., kje se konča delo pisatelja in kje se začnejo delo filmskega režiserja. Razumljivo je to toliko bolj, ker je film mlada umetnost, ki obstoji vsega skupaj komaj petdeset let in ki so jo v kapitalističnem svetu bolj kot katero koli drugo vzeli v zakup razni denarniki, trgovci in lovci za naglim zasluž-

kom. Ti so kajpada skrbeli za vse prej kot za njen idejni in umetniški dvig.

Tako se je zgodilo, da se je v kapitalističnih proizvodnih pisateljev delež pri filmskem delu omejil in se omožje v glavnem še danes na najbolj grobo, obrtniško fabuliranje in variranje etarih, obrabljenih zgodb po malomeščanskem okusu, ki pripovedujejo o ljubzenskih trikotjih, vlomih v banke, skrivnostnih ubojih itd. Medtem ko so se čedalje bolj bogatila formalna in tehnična izrazna sredstva filma, se njegova idejna in umetniška vsebina, ki je pogojena v prvi vrsti prav od idejne in umetniške vrednosti scenarija, ni povzpela mnogo nad nivo cirkuških in podobnih atrakcij, ki so jih enamali v prvih letih po iznajdbi filma razni neizbrčni filmski smetalci.

Prav za prav eo šele napredne filmske proizvodnje in prizadevanju po visoki idejni in umetniški kvaliteti svojega dela dale pisateljevemu delu v okviru celotne filmske ustvarjalnosti tisto važno mesto, ki ga to delo zaradi svojega objektivnega pomena in odločilnega vpliva na uspeh filmskega ustvarjanja mora imeti. S tem eo prav napredne proizvodnje v največji meri pripomogle, da se je izoblikoval scenarij kot samostojna literarna zvrst. Izdajanje scenarijev kot literarnih del, ki imajo že sami po sebi ne glede na njihovo filmsko obdelavo

svojo umetniško vrednost, je postalo običaj v Sovjetski zvezi, Češkoslovaški in zadnje čase tudi pri nas v Jugoslaviji.

Kdor bi se torej lotil pisanja za film z mislijo, da je to pisanje idejno in umetniško manj pomembno in zaradi tega tudi manj zahtevno kakor pa n. pr. pisanje dram ali romanov, bi bil na napačni poti. Res je sicer, da z izjemo dialoga gledalca ne govori e filmskega platna pisateljeva beseda neposredno, ampak preko živeče slike, ki to besedo ponazarja in oživlja. Toda tudi v romanu ali dramii beseda ni nič več kakor sredstvo, ki služi pisateljevi analizi družbe in življenja, njegovemu oblikovanju zgodbe in karakterjev, upodabljanju dogajanja in posebnih prizorov vse do najmanjših detajlov, toraj vsegga tega, kar mora vsebovati tudi scenarij kot literarna predloga filmskega dela.

Pogosto se srečujemo z mnenjem, po katerem naj bi bil pisatelj scenarija filmski strokovnjak, to se pravi dober poznavalec filmske tehnike in njenih izraznih možnosti, poznavalec tehničnega delovnega postopka, e žigar pomočjo nastaja film v filmskih atelijah, delavnicah in laboratorijih. V zvezi e takim stališčem eo tudi zahteve, ki se večkrat naslavljajo na pisatelja, češ da bi njegov scenarij moral obsegati podrobno, morda celo s tehničnimi označenimi porazdelitev prizorov na posemzne posnetke, tehnično ločitve scenarija na optični in akustični del itd. Vsa taka in podobna mnenja eo

upravičena v toliko, v kolikor je scenarij v resnici namenjen filmu, to se pravi, v kolikor eo scenarij kot samostojna literarna zvrst v resnici podreja formalnim in tehničnim zakonitostim filmske umetnosti prav tako, kakor se drama kot samostojna literarna zvrst podreja formalnim in tehničnim zakonitostim gledališča. Jasno je, da bo pisatelj tem laže in tem bolje napisal gledališko dramo ali filmski scenarij, čim bolje bo poznal formalne zakonitosti, formalne in tehnične izrazne možnosti ene ali druge umetnosti. Napačno in nespametno pa bi bilo iz te ugotovitve izvajati preveč daljnosežne zaključke. Temeljna in poglavitna pisateljeva naloga je in ostane slej ko prej razvijati in reševati idejno problematiko svoje umetniške snovi, oblikovati zgodbo in ljudi v vsej njihovi individualni izrazitosti in časovni ter družbeni pogojenosti, upodabljati življenje in odkrivati njegove zakonitosti z živo in neposredno umetniško prepriljivostjo. Pisatelj scenarija bo sicer obdelal svojo snov tako, da bo dostopna očesu filmske kamere in s tem tudi očesu filmskega gledalca, pri tem pa si prav gotovo ne bo mogel nič pomagati s tem, če bo slučajno vedel, koliko različnih leč ima filmska kamera in kakšen je kemični postopek pri razvijanju negativnega filmskega traku. Tudi ga ne bo dosti zanimalo, pod kakšnimi zornimi koti in e kakšnimi premiki kamere bo posnet neki prizor v njegovem scenariju. Vso to skrb

bo prepustil filmskemu režiserju, čigar ustvarjalna naloga je, da pisateljevo delo iz živega, slikovitega jezika literarne besede prevede v živi, zgovorni jezik filmske slike. Porazdelitev prizorov na posemzne posnetke, opredelitev teh posnetkov z ozirom na njihovo trajanje in oddaljenost od snemanega predmeta itd., ločitev scenarija na njegov slikovni in zvočni del, vse te in podobne naloge ne zadevajo več pisatelja, ampak filmskega režiserja, ki na osnovi scenarija izdelava slikovno partituro filma, pisano v strokovnem filmskem jeziku — snemalno knjigo.

Sedaj eo pojavlja vprašanje, v čem je specifičnost filmske umetnosti in e tem v zvezi tudi specifičnost filmskega scenarija kot samostojne literarne zvrsti, katero so tiste formalne zakonitosti, ki jih mora pisatelj scenarija vselkogar poznati in obvladati. Na to vprašanje lahko v okviru našega članka odgovorimo le z nekaterimi najnujnejšimi in najvažnejšimi ugotovitvami.

Predvsem je potrebno poudariti, da je film živeča, gibajoča se slika. To se pravi, da je pisatelj scenarija oster, tenkočuten opazovalec, ki opisuje dogajanje, kakor da bi se godilo ta trenutke pred njegovimi očmi. Zaradi tega se pisatelj vzdruže slednjega svojega komentara k dogajanju, ki ga opisuje; tudi ne pripoveduje na dolgo in široko o čustvih in mislih, ki napolnjujejo in vodijo njegovo

Globoko nezadovoljstvo ljudstva v Franciji

Radikal Henri Queuille sestavlja novo vlado

Pariz, 10. sept. (Tanjug.) Predsednik francoske republike Vincent Auriol je ponudil mandat za sestavo vlade najprej predsedniku narodne skupščine radikal-socialistu Edouardu Herriotu, toda Herriot je odklonil ponujen mandat. Nato je Auriol ponudil mandat predsedniku radikalne socialist. stranke Henriju Queuille-u.

Takoj po sprejemu mandata za sestavo nove vlade se je začel Henri Queuille posvetovati s predstavniki vseh parlamentarnih skupin, ki prihajajo v postev za vladno vlogo. Sprejel je predstavnike vseh strank — od socialistov do degolizistov poleg ljudskega republikanskega gibanja, katerega predstavniki so ugodno odgovorili na Queuilleovo ponudbo, naj sodelujejo v vladi.

Večina pariskih časopisov piše o pomenu najnovejše krize francoske vlade in meni, da bo skušal Queuille sestaviti vlado «široke koalicije», v kateri bi bili poleg socialistov tudi degolizisti. V tej zvezi ugotavlja časopis «Francis Tireur», da bo skušala francoska reakcija po Queuille-u »vbrizgati injekcijo degolizmu in bankroterski tretji cili.

Nova kriza vlade v Franciji je povzročila globoko nezadovoljstvo po vsej državi. K predsedniku republiko prihajajo delegacije delavcev, nameščencev, žena in mladine in zahtevajo, naj preprečijo gospodarsko zmešnjavo ter politično negotovost in sestavijo resnično demokratično vlado. Sindikalne in druge množične organizacije so poslale iz vse države predsedniku republiko številne brzojavke, v katerih zahtevajo vlado demokratične enotnosti.

V mnogih četrtih Pariza so veak dan protestni mitingi in zborovanja, na katerih zahtevajo udeleženci sestavo vlade demokratične enotnosti. Po vsej Franciji se širi stavkovno gibanje. Včerajšnje stavke delavcev ter poštinih in prometnih nameščencev Pariza, ki zahtevajo revizijo in določitev novega življenjskega minimuma 13.600 frankov, se je udeležilo 40 tisoč oseb. Na mitingu, ki so ga imeli ob tej priložnosti, je govoril generalni sekretar federacije pariskih prometnih podjetij Vardery, ki je rekel, da je ta stavka samo opomin oblastem, da pa bo našlo delavstvo nove oblike borbe, če njihove zahteve ne bodo izpolnjene.

KRANJ. — V četrtek so se zbrali na okrajnem štabu za teden gospodarstva vsi krajevni štabi. Na konferenci so ugotovili, da je v tednu gospodarstva udeležba od strani zadrug, GG in LIP-a bila zadovoljiva, vendar pa ne 100%. Nekateri štabi so sploh niso začeli delati in je vsa teža dela prenesena na lesne manipulante pri KZ, kakor tudi na gozdno milico odnosno na gozdne čuvaje. Ravno tako se tudi nekatere zadruge niso udeležile te akcije in ne izvajajo plana sečnje v letošnjem letu, čeprav odgovarjajo za izvedbo plana na svojem teritoriju.

Predsednik KO OF v Vogljah tovariš Gorjanec Alojz, ki je kot velik kmet prišel pod udar oddaje prašičev, je izjavil, da ne prime za nobeno delo več, ter je zaradi tega tudi v tednu gospodarstva popolnoma popustil. Pohvala vredna pa je KZ odnosno krajevni štab Martinjvrh. Tudi delavstvo pri KZ Sv. Ana nad Trzinem ne pozna delovnih ur ter dela od zore do mraka, posebno so se izkazali tovsveglj Janez, Meglič Nikolaj, Kalšnik Anton in Ramovš Franc. L.

JESENICE. — Da bi ponovno osvežili prehodno zastavico v tekmovalstvu za dvig ljudskih knjižnic, so na okrajni zvezi kmetijskih zadrug začeli samoiniciativno zbirati prostovoljne prispevke za dvig knjižnic. Med uslužbenci OZKZ so zbrali 2730 din in s tem kupili 53 knjig, ki jih bodo podarili ljudski knjižnici v Zaspu. V zbiranju delarja so se jim pridružili tudi uslužbenci potrošniških zadrug. P. J.

POLJČANE. — V nedeljo so žene priredile miting v dvorani Doma kulture. Uvodoma je govorila predsednica OOAFZ tov. Nina Pokorn o vloži žena v graditvi socializma in obsedila netemeljeno klevetanje našega CK KPJ. Sledil je kulturni spored, ki je obsegal recitacije, dramske prizore, narodni ples, muzikalne točke in solosp-ev. Najlepše so uspeli »Predice«, dramske slike s petjem, ki jo je izvajalo 13 žena iz Zreč, pionirska godba in solosp-ev iz Rogaske Slatine. Zrečanke in rogaški pionirčki so hili obdarjeni s knjigami. Nato je sledila prosta zabava, katere izkupiček je določen za knjižnico prvega dograjenega zadrugnega doma v krajuju. M.

MARIBOR. — Spekulantški kmet Pezdevšek iz Pobrežja pri Mariboru ima poln hlev svinj, ko pa so se pri njem javili odkupni organi, jih je surovo zavrnil, da ne more dati nobene. Drug primer sabotiranja obveznega odkupa svinj pa je predsednik KLO Pesticna Vračko Jože. Ko je pred dnevi odpisane iz okraja prišel k njemu, da bi razrešal odkupni načrt za svoj KLO, ni hotel o odkupu nič slišati in je ves čas zavračal vsako delo. Prav tako ni hotel nič storiti za gradnjo kantarant in hlevov. Vse svoje saboterske počette pa je zagovarjal, češ da se noče nobenemu zameriti. Mariborsko okrajno ljudsko sodišče ga je obsodilo na štiri mesece odvzema prostosti s prisilnim delom. H. B.

Mednarodni kinološki kongres na Bledu

Ljubljana, 10. septembra. Danes so prispeli prvi delegati na mednarodni kinološki kongres, ki bo 13. t. m. na Bledu. S tržaškim brzovlakom so se pripeljali: generalni sekretar Mednarodne kinološke federacije Houtart baron Albert iz Belgije, dalje delegati Belgije, Francije, Holandije in Švedske. Delegati so takoj nadaljevali pot na Bled, kjer so nastanjeni. Delegati ostalih držav pridejo tekom jutrišnjega dneva.

V času kinoloških dni, 12. t. m., bo v ljubljani tudi seja Glavne lovške zveze FLR. Nekateri člani IO Glavne lovške zveze so že v Ljubljani, med njimi podpredsednik zveze tov. Carevič Miloš, minister za gozdarstvo v vladi LR Srbije. V soboto ob 9. uri bo v Ljubljani odprta VI. mednarodna razstava psov vseh pasov. Prireditveni odbor je izdal knjižico, v kateri je seznam vseh prijaviteljnih psov. Psi spadajo k 47 pasmam. Pretežna večina je lovskih psov, od teh največ go-ničev.

uprizarja pred gledalci v dvorani kakor gledališko delo in da je za tako uprizaritev odrejen pri obeh določen čas. V približno dveh urah, ki jih imata tako film kakor gledališče na razpolago, se mora ne samo odigrati vsa zgodba, ampak mora biti tudi ves ta čas naperjena vsa pozornost gledalca na oder oziroma na filmsko platno in ne sme niti za trenutek popustiti. To se pravi, da je kakor drama tudi scenarij poln zgostitvenih dogodkov, ki so med seboj tesno povezani in rastejo vzročno drug iz drugega. Tudi scenarij ima kakor drame svojo napeto notranjo gradnjo, ki raste iz eks-pozicije, preko zapleta in prelomnega momenta do viška in se potem preko poslednje napetosti naglo konča z logičnim razpletom. Tako bi torej skupaj s klasikom francoskega filma Renejem Clairjem lahko rekli o formalni specifični scenarija, da je soroden dramu po svoji notranji gradnji in romanu po svoji obliki. Seveda bi bilo — kar smo že splošno poudarili — še tako temeljito poznanje formalnih zahtev, ki jih pisatelju nalaga pisanje za film, brezpomembno, če ne bi pisatelj zadovoljil tistih osnovnih pogojev idejne in umetniške kvalitete, ki so začetek in konec vseh umetniških stremenj in vsega umetniškega dela. O delu scenariista je pisatelj Maksim Gorki dejal, da je to »najbolj zamotan drama-tsko delo, ki zahteva od mojstrstva posla ogromnih ustvarjalnih sil, stvarnega poznanja gradiva in tehničnih zakonitosti filma kakor tudi umetnostnih likovne izražanja. Drago Seg.

Poročila iz naših krajev

VRHNIKA. — Z uredbo o oddaji prašičev bi moral tov. Verbič Jože, ki posejdeva 50 ha zemlje in od tega preko 10 ha obdelovalno, oddati državi 4 prašiče. Ko je prišel član okrajne odkupne komisije na KLO Vrhniko, še že tam niso strinjali z oddajo in so smatrali, da Verbiču ni potrebno oddati prašičev, ker je kmetijski referent KLO in ker je do sedaj svoje obveznosti do države pošteno poravnal. Ze štiri odborniki KLO se niso zavedali, da bomo na ta način izboljšali preskrbo predvsem industrijskih centrov in da ima tudi Vrhniko precej delavcev, ki želijo boljše preskrbe. Ko je Verbič zvedel, da mora oddati prašiče, se je povezal s poslovodjem kmetične zadruge Petkovek Vinkotom, ki je napisal kupno pogodbo o kontrahaži 3 prašičev in jo datiral z dnem 28. 8. V tem času je bil na KLO Vrhniko organ odkupne komisije ministrstva, ki sta ga član KLO-ja in Verbič pripravila, da je Verbič že sklenil pogodbo z državo za oddajo prašičev. Vsi trije so nato hoteli prepričati člana okrajne odkupne komisije, da je storil napako. Organ odkupne komisije pa je vedel, da so dobili obrazec za sklepanje pogodb šele 1. in 2. septembra na KLO in da kmetijska zadruha ni mogla prej sklepati pogodb. Spoznal je, da je skušal Verbič na ta način spekulirati, da bi svoje prašiče prodal draže in zanje dobil tudi bone. Po zaključanju poslovodje Petkovička, ki je nekaj časa tajil in skušal dokazati, da je bila pogodba s tov. Verbičem za kontrahažo prašičev sklenjena že precej dolgo dobo, je Petkovek na koncu le pri-

znaval, da so jo sklenili pol ure potem, ko je Verbič že odpeljal dva prašiča na pitališče. Budnost člana okrajne odkupne komisije je tako preprečila spekulantski namen in razkrinkala poslovodjo zadrugo. K.

LJUBLJANA. — Prebivalci vasi Tomačevega in Jarš so v četrtek napovedali tekmovalstvo vsem gradbiščem zadrugnih domov na območju Ljubljane. Vaščani so se zavezali, da bodo opravili 7000 delovnih ur in v 83 delovnih dneh dogradili dom v grobem stanju. J. F.

Pred okrajnim sodiščem v Ljubljani se je v sredo zagovarjal Kovačič Alojzij, krivolok in pomagač komandanta »Črne roke« na Ježici, Kosa, nazvanega »Cico«. V okolišju Tomačevega je teroriziral, pretepal in moril pristaje OF. Sodišče je izreklo pravično obsodbo — smrt z obehjenjem. Č. B.

CRNOMELJ. — Te dni so začeli z betoniranjem in obnovo starih temeljev za zgraditev prepotrebnege mostu čez Dobličico v Črnomlju na mestu med vojno porušenege mostu. Most bi po predvidenem planu morali dograditi še pred zimo. S prostovoljnimi delom so na gradbišče pripeljali že ves potreben material. Na obeh bregovih pa so za delavce postavili lične stanovanjske barake. V začetku tega tedna pa so z delom nenadoma prenehali, češ da ni dovolj tesarskih moči in hočejo dela obnoviti šele na pomlad. OLO pa je mnenja, da izgovor ne drži, ker bi, če bi se le kdo obrnil nanj, oskrbel dovolj strokovnih moči. M. T.

BESEDA NAŠIH BRALCEV:

Kako se v Kokri preskrbujejo z mlekom

Kranj, septembra. — Kmetijska zadruha v Kokri je že večkrat pridrževala nesposobnost pri odkupih pridrževalcev, ki se v njenem kraju lahko dobe. Tak je tudi zadnji primer z odkupom mleka, ki ga zadruha nabavlja v 22 km oddaljeni centralni mlekarini v Kranju in ga s kamionom vozi v Kokro, da ga potem deli tamkajšnjemu delavstvu v kamnolomu.

Kokra je višinski kraj, ki se bavi z živinorejo in mlekarstvom in se zato opravičeno postavlja vprašanje: kaj dela upravni odbor kmetijske zadruge, da ni zmogel organizirati niti odkupa posnela mleka v svojem kraju? Ali je to najboljša pot od proizvajalca do potrošnika, da kamion vsak dan vozi 44 km iz Kokro v Kranj in nazaj? Martel

Nepravilno poslovanje MLO Jesenice in njegovih podjetij

V jeseniškem okraju so se posamezni ljudski odbori kakor Bled, Radovljica, Zirovnica in Jesenice v prvem momentu zavedali nujnosti po lastnem gospodarstvu ter začeli ustanavljati lokalna gospodarska podjetja. Pri ustanavljanju podjetij so posamezni ljudski odbori kakor Bled, kjer se je posvetil podjetjem celotni odbor, dosegli lepe uspehe. Mestni ljudski odbor Jesenice pa je mislil, da se delo pri podjetjih konča z registracijo ter je upravljanje podjetij prepustil lažnim spekulantskim strokovnjakom dr. Zalokarju, direktorju mestnih podjetij, in Čebulj Jožetu, glavnemu računovodji.

Prebivalstvo Jesenice in na zboru volivcev večkrat zahtevalo, naj da MLO poročilo o uspehih in delu podjetij. Kritiziralo je preveliko režijo in nepravilno poslovanje mestnih podjetij, predvsem mestne direkcije. To kritiko je MLO smatral za neutemeljeno. OLO je predsednik MLO opozoril na nepravilnosti v mestni direkciji ter na splošne hibe mestnega gospodarstva. Nakazano je bilo, da je organizacijski sestav direkcije mestnih podjetij nepravilnih in da jo je treba takoj reorganizirati. Predsednik MLO-a se je strinjal z reorganizacijo, toda poneže se je dal vplivati dr. Zalokarju in Čebulju, da je reorganizacija in osamovojitev podjetij nemogoča.

Posamezni člani mestnega izvršilnega odbora s tov. Skrljem na čelu, Skapin Stanetom, bivšim tajnikom, in Ramuš Mirkotom, ki je odgovoren za proizvodna podjetja, so se spoznali tako daleč, da so v družbi dr. Zalokarja, Čebulja in brezposelnega dvakratnega direktorja Trofenika popivali v mestnem hotelu »Korotan« in s tem dajali vso moralno oporo protiljudskim elementom dr. Zalokarju, Čebulju in dr. Trofeniku, da so še nadalje lahko vršili kontrolno in podjetij. Revizija je ugotovila, da je Čebulj Jože posloval do skrajnosti brezbržno in malomarno v škodo skupnosti. Ob preiskavi je imel 280 nevknjiženih in neporavnanih računov še iz leta 1947. Samo enomesnečne zamudne obresti znašajo 53.000 din. Znesek neporavnanih računov pa znaša nad 3.600.000 din. Svoji službeni položaj je izrabil s tem, da je mestnim podjetjem vršil kartoteko, pri kateri je začelju 24.000 din. V marcu 1947 bi moral položiti obračun jeseniške obnovitvene zadruge, ki je presla v likvidacijo, kar pa je zaradi večje denarne poverebe, ki jo je izvršil sam zavlačeval do danes.

Mestni hotel »Korotan« je imel naročeno, da morata dr. Zalokar in Čebulj, ki veljata za »bog bogova«, uživati vse privilegije, dobivati prvovrstno hrano in vsa najboljša vina, čeprav sta dobro vedela, kakor je vedel sam mestni izvršilni odbor, da je stanje v hotelu »Korotan« nezgodno in da abonenti ne dobivajo skoraj nobene hrane. MLO pa zaradi tega ni ukrenil ničesar. Šele ko je OLO izdal nalog za začasno ustavitev obratovanja, je začel čistiti podjetje. Poslovanje v hotelu »Korotan« pa se tudi po generalnem čiščenju ni spremenilo. Vsem Jeseničanom je dobro znano, da so cene v hotelu »Korotan« bile pretirano visoke. Finančno poglovanje v »Korotanu« izkaže 7 milijonov prometa. Čebulj je sestavil bilanco za leto 1947., v kateri je izkazal 2000 din dobitka, pri reviziji pa se je ugotovilo, da ima podjetje nad 300 tisoč dinarjev izgube. Potrežba v hotelu je bila in je še danes izredno slaba. Nič

boljši položaj ni v podjetju »Dom Golica«. V mestni klavnicni so se dogajale goljufije. Čebulj in dr. Zalokar sta prejela stalno večje količine mesa, spekulirala s kožami in si na ta način dobavljala mast, vino in moko iz Srbije. Enake malverzacije so se vršile tudi v drugih podjetjih. Direkcija mestnih podjetij oz. Čebulj, ko je vršil kontrolo nad poslovanjem podjetij, je poslovodje tri dni prej obvestil, da bo izvršil kontrolo.

Dr. Zalokar, direktor mestnih podjetij, je dobro vedel za poslovanje Čebulja, toda ker vrana vrani očni ne izkljuje, ni izvajal nobenih konsekvenc, niti ni o tem poročal MLO-u, temveč je raje dneve in noči v družbi Čebulja in brezposelnega dr. Trofenika popival v pisarni mestnih podjetij, v »Korotanu« ter na njihovem domu. Zaradi premajhne plače 5600 din ter stalnih nagrad, ki gredo preko 40.000 dinarjev, se je povezal z brezposelnim dr. Trofenikom, ki je po visokih cenah mestnim podjetjem prodajal razne šivalne in pisalne stroje. Z vednostjo dr. Zalokarja in Čebulja je falsificiral lažne račune v pisarni direkcije mestnih podjetij, o pravilnem sestavljanju računov pa je iste potrdil uslužbenec MLO-a Rainer Bogo.

Meseca marca 1947 je MLO kupil hladilno napravo od Mesar Franca z Jesenice v vrednosti 190.000 din. Naprava, ki je bila v uporabi stanju, lahko shladi v 24 urah 50 glav živine in proizvaža 900 kilogramov ledu dnevno. Pri prvem povratu v obrat se je naprava pokvarila. MLO pa jo je pustil do intervencije OLO v letošnjem letu popolnoma zanemarjeno, čeprav je dobro vedel, da ima mestna klavnica zelo slabe hladilne naprave.

Mestni izvršilni odbor nosi vso odgovornost za nepravilno poslovanje mestnih gospodarskih podjetij, ker je bil na te nepravilnosti opozoren. Ko so mladinci, zaposleni na OLO, hoteli razkrinkati direkcijo mestnih podjetij, tega razkrinkanja predsednik MLO-a ni pustil in je zagovarjal direkcijo z motivacijo, da sta dr. Zalokar in Čebulj strokovnjaka, ki jih ni mogoče nadomestiti.

Delo MLO-a pa se odraža tudi v politiki mestnega izvršilnega odbora glede preskrbe jeseniškega delavstva. Trgovino je MLO prepustil bivšemu privatnemu trgovcu Sorliju Srečkotu, ki ni bil v stanju voditi trgovine s sadjem in zelenjavo ter je prišel na OLO s predlogom, naj se vse poslovalnice s sadjem in zelenjavo na Jesenicah ukinejo, češ da ne more prodajati blaga, ki ga ima v zalogi preveč. Vsi Jeseničani pa dobro vedo, da je bilo sadja in zelenjave na jeseniškem trgu premalo.

Brez dvoma je MLO odgovoren za povzročeno ogromno gospodarsko škodo, na drugi strani pa niso člani mestnega izvršilnega odbora kot vidni odgovorni funkcionarji množičnih organizacij, aktivisti Fronte ter člani Partije ukrenili ničesar za aktivizacijo članstva OF. Odrz njihove nedelavnosti je slabo prostovolno delo na Jesenicah, vpis ljudskega posoila in »Teden gospodarstva«, ki ga je MLO hotel sistematično razbiti. Jeseniški delavci bodo z razkrinkanjem odgovornih funkcionarjev MLO okrepili svoj delovni polet ter s tem izkazali zanesanje ljudski oblasti in KP. Primer MLO Jesenice na naj bo opozorilo tudi ostalim ljudskim odborom, da se tudi budnostjo spremljajo razvoj svojih podjetij.

ZDA ZAHTEVAJO, DA ODOPRI KANADA NOVE KREDITE EVROPSKIM DRŽAVAM

Ottawa, 10. sept. (Tass.) Na podlagi obvestil visokih odločujočih krogov javlja dopisnik lista »Montreal Star« v Ottawi, da izvaja Washington močan pritisk na vlado v Ottawi ter zahteva, naj odobri nove kredite evropskim državam in deloblika neizkoriščeni del kanadskega posojila Britaniji v znesku 235 milijonov dolarjev, ki je bil blokiran januarja tega leta.

Dopisnik trdi, da kanadski vladi ne prija ameriški pritisk in poudarja, da je Kanada daleč presešla ZDA glede dajanja kreditov, če se pri tem upošteva številno prebivalstva teh dveh držav.

Čeprav je bilo določeno, da morajo države — vključene v Marshallov na-

črt — poslati do 1. septembra v Washington prvi plan o »obnovi Evrope«, v Berlinu se vedno razpravljajo o tem planu. Pariški dopisnik »New York Post« piše, da so med državami, ki so vključene v Marshallov načrt, nasprotstva ne le glede »pomoči« bioniji, marveč tudi glede vprašanj vzajemne trgovine in kreditov. Pariški dopisnik »New York Herald Tribune« omenja Harrimanov obisk v Bruslju in Londonu in piše, da izdaja Harriman vedno več sklepov, ki bi jih morale izdati evropske države same. Sedanji dogodki — pravi na koncu »New York Herald Tribune« — dokazujejo, da celoten Marshallov načrt ni v skladu z Marshallovimi besedami in Harvardu...

Protest albanskega zunanjega ministrstva zaradi napada monarhofašističnega letala na albansko vas

Tirana, 10. septembra. Albanska brzjavna agencija poroča: Ministrstvo za zunanje zadeve LR Albanije je poslalo v zvezi z napadom, ki ga je izvršilo 6. septembra letalo atenske vlade, generalnemu sekretarju OZN Trygve Lieu tole brzojavko:

»Kot nadaljevanje napadalnosti atenske vlade proti teritorialni nedotakljivosti in nacionalni suverenosti LR Albanije, je 6. septembra 1948 ob 10. uri trolotorno grško letalo preletelo našo mejo na ozemlju med obmejnimi kamni št. 89 in 40 na sektorju Košovice, prodrlo na albansko ozemlje v globino 9000 m in letelo 1500 m visoko. Ko se je letalo vrnalo, je krožilo skoraj 30 minut nad albansko vasjo Košovice, nato pa vrglo 12 bomb, od katerih je padlo 6 bomb v bližino vojašnice albanske obmejne straže, ostalih 6 pa na Košovice, pri čemer so bili ranjeni 3 prebivalci in poškodovane tri hiše.

Vlada LR Albanije z gnusom protestira proti temu tolovajskemu ravnanju, ki ga atenska vlada še nadalje izvaja proti LR Albaniji in s tem krši vse mednarodne predpise, mednarodno pravo in Ustanovno listino OZN.

Holandske čete »čistijo« Zapadno Javo

Haag, 10. septembra. (Tass.) Agencija ADN poroča iz Djakarte, da holandske čete nadaljujejo tako imenovane operacije čiščenja na Zapadni Javi. V Kravanju so Holanci skrbno preiskali nad 10.000 Indonezijcev ter aretirali 400 oseb. Ko so aretirani »poskušali pobegniti«, so Holanci pričeli streljati na neoborožene osebe ter pri tem ubili 47 in ranili 24 Indonezijcev. Casopis »Indische Curante« poroča, da se holandske čete bore na področju Garuta »Zapadna Javac« z indonezijskimi enotami, ki štejejo 800 mož.

Velika narodna skupščina Koreje sprejela ustavo in imenovala predsednika vlade

Fenjan, 10. sept. (Tass.) Ustavodajna komisija velike narodne skupščine Koreje je predlagala, naj bi vzeli za podlago načrta ustave Koreje besedilo ustave Korejske ljudske demokratične republike, ki ga je izdelala ljudska skupščina severne Koreje. Ta predlog ustavne komisije je sprejela velika narodna skupščina Koreje soglasno. Skupščina je soglasno izvolila Prezidijsko Velike narodne skupščine Koreje, ki šteje 21 poslancev. Predsednik Prezidijske je Kim-Du-Son, prvak delavske stranke severne Koreje, sekretar pa Kan Nan Ok.

Za predsednika vlade je imenovala Kim Ir Sena in mu priporočala, naj sestavi ministrski svet Korejske demokratične republike, seznam članov vlade pa naj predloži v potrdilo na seji Velike narodne skupščine Koreje.

Egiptске oblasti so odgovorne za smrt 2 opazovalcev OZN

Lake Success, 10. sept. Reuter poroča, da je posrednik Organizacije Združenih narodov v Palestini grof Bernadotte poslal brzjavko Organizaciji Združenih narodov, v kateri javlja, da so egiptske oblasti odgovorne za smrt dveh francoskih oficirjev-opazovalcev Organizacije Združenih narodov, ki sta bila ubita, medtem ko sta izstopala iz letala v Gaziju.

Britanska vlada se upira zmanjšanju nemških reparacij

Washington, 10. sept. Reuter je zvedel iz odločujočih virov, da je britanski veleposlanik v Washingtonu, Oliver Franks, sporočil ameriškemu ministru zunanjih zadev nasprotovanje britanske vlade ameriškemu načrtu o zmanjšanju reparacijskih dobav zapadni Nemčiji. Znano je, da je ameriška vlada sklenila ponovno zmanjšati število podjetij za reparacije, češ da bi bila ta podjetja racionalneje izkoriščena za »obnovo Evrope«, če bi ostala v Nemčiji.

Nadaljevanje s 4 strani.

govne junake, ampak rajši neposredno pokaže, kako se ta čustva in misli izražajo v dejanjih njegovih junakov, kako se zrcalijo v njihovih kretnjah in v vzgibih njihovih obrazov. Bogastvo optičnih detajlov je prav zaradi tega ena najvažnejših formalnih sestavnih scenarija. Ta živ, neposredni pisateljski prijem, ki rajši »prikazuje« dogodke, kakor pa da bi »pripovedoval« in »govorila« o njih, ni v literaturi nič posebno novega, uporabljali so ga pogosto že pred nastankom filma kritični realisti 19. stoletja.

Dogajanje, ki se ta trenutek godi pred našimi očmi, pozna tudi dramska umetnost, vendar je glavno izrazno sredstvo drame dialog. Ta ne samo da spremlja in zvrhani meri vse dogajanje na odru, ampak nam pripoveduje tudi o dogodkih, ki jih na odru ne vidimo, ker so se zgodili nekje drugje ali pa nekda v preteklosti. Take funkcije dialog v filmu nima. Težišče filmske pripovedi je slej ko prej na gibajočo se sliko, ki neposredno prikazuje dogodek za dogodkom. Filmski dialog daje samo najbolj nujna pojase-nila k dogajanju in s svojo izrazitostjo pomaga označevati značaje nastopajočih oseb. Zaradi tega je dialog v filmu lakoničen, skoraj ekop, vendar izrazit in poln vsebine. Po funkciji dialoga, ki se ga poslužuje, se torej filmski scenarij ostro loči od drame in se približuje pripovedni umetnosti.

dramatski pisatelj temu formalnemu načelu v največji meri podrediti. Gibljivost filmske kamere omogoča pisatelju scenarija, da lahko prav tako kot romanopisec sledi svojemu junaku na vseh njegovih poteh, pa naj bi bile te še tako krivuljaste in vrtoglavne. Po drugi strani pa mu filmska montaža, ki lahko niza razne prizore drugega ob drugem, dopušča, da lahko hkrati zasleduje dvoje dejanj, ki se vršita istočasno, a na različnih krajih. Tudi s časom razpolaga pisatelj scenarija prav tako svobodno kakor s prostorom.

V tesni zvezi z možnostjo, ki jo ima filmski pisatelj, da lahko vsak čas nepriljubljeno menja prizorišče, pa je tudi ta, da lahko filmski pisatelj svoje prizorišče poljubno, kakor mu to pač narekuje zakonitost dogajanja, povečuje ali zmanjšuje. Medtem ko ima dramatik ves čas opravka s celotnim prizoriščem in z vsemi osebami, ki so navzoče na njem, se lahko pisatelj scenarija vsak čas omeji samo na del prizorišča in na tiste osebe, ki so trenutno za dogajanje najvažnejše, ali pa celo samo na en sam detajl: na en sam predmet ali na eno samo osebo na prizorišču. Tudi v tem je tehnika pisanja scenarija enaka tehniki pisanja, ki jo uporablja pripovednik.

Po vsem tem, kar smo doslej povedali o scenariju, bi človek sodil, da med scenarijem in romanom ali povestjo ni večjih formalnih razlik, da pa so velike formalne razlike med scenarijem in dramo. Vendar smo pri tem pozabili na važno okolnost, da se namreč film prav tako

FIZKULTURA

ZACETEK EKIPNEGA PRVENSTVA DRZAVE V PLAVANJU

Po prvem dnevu vodi »Enotnost« s 7.642 točkami

Spiti, 10. septembra. Še ni bilo pričelo v Splitu v plavalnem bazenu FD »Hajduka« pred 2000 gledalci tekmovanje za ekipno prvenstvo države v plavanju. Po defilju udeležencev tekmovalna in odigranja državne himne so na drugo dvignili državno zastavo.

V prvi skupini je pripravlala na cilj prva Urin (Jug) 6,26,5. 2. Barberi (Jug) 6,36,8. 3. Martić (H) 6,38, 5. V drugi skupini je bila prva Beara (H) 6,25,2. 2. Subotinić (Mladost) 6,29,9. 3. Otenhauer (Dinamo) 6,48,3. V tretji skupini je bila prva Juvančić (E) v času 6,09,6 in je postala državni prvak za leto. Druga je Grkinčić (P) z rezultatom 6,10,6, tretja pa Drazanja (H) 6,10,8.

OBVESTILA

Razpored vlakov za udeležence »Gozdarskega tedna« v nedeljo 12. septembra

Za prevoz delovnih brigad ljubljanskih sindikatov, ki se bodo udeležili prostovoljnega dela v gozdarskem tednu v nedeljo dne 12. m. bodo na razpolago naslednji redni in posebni vlaki:

Soteska 50, B. Bela 50, B. Bištrica 100, Dovje —Mostrana 100, Gozd-Martuljek 500 vozi posebni vlak z odhodom iz Ljubljane gl. kolodvor ob 4.10 in povratkom iz Boh. Bištrice ob 18. uri. Udeleženci akcij v Mostrani in Martuljeku naj vstopijo v zadnje 3 vagona, z Jesenjo naslednje vožnje z rednim potniškim vlakom Jesenice—Kranjska gora z odhodom z Jesenice ob 6.45, vračajo pa se z rednim potniškim vlakom Kranjska gora—Ljubljana z odhodom iz Kranjske gore ob 17.30. Udeleženci akcij v Podnatu in Zirovnici naj vstopijo v prve 4 vagona.

PRED ZACETKOM DRZAVNEGA NOGOMETNEGA PRVENSTVA

V NEDELJO BOSTA IGRALA V LJUBLJANI FD »ENOTNOST« IN FD »DINAMO« (Skopje)

V nedeljo, 12. t. m. se začne tretje nogometno prvenstvo FLRJ. V dosedanjih tekmovalnih za naslov državnega prvaka je v sezoni 1946-47 zmagal CDJA »Partizan« v sezoni 1947-48 pa zagrebški »Dinamo«. Letos bo tekmovalo v prvi in drugi zvezni ligi 20 klubov. Za same priprave za to tekmovalje, kakor tudi borbeno kvalifikacijske tekme dajejo slutiti, da bodo letos naša nogometna moštva vložila še večjo poštovanost za doseg čim boljših rezultatov.

Prve lige se to pot ne bodo srečali favoriti z izjemo tekme med »Crveno zvezdo« in »Lokomotivo« v Beogradu, ki sta se na lankoletnem prvenstvu uvrstili med vodča moštva. V Beogradu bo poleg te tekme na sporedu še srečanje med »Metalcem« in »Budućnostjo«, v Zemunu med »Dinamom« in »Našimi krilci«, v Splitu med »Hajdukom« in »Slogom« in v Trstu med »Ponizanom« in »Partizanom«.

Poročilo o sklepih komiteja balkansko-srednjeevropskih iger

Na poziv tajništva komiteja balkansko-srednjeevropskih iger v Bukaresti je bila 6. in 7. septembra v Budimpešti konferenca komiteja balkansko-srednjeevropskih iger. Na konferenco nista prisli delegaciji Albanije in Bolgarije, medtem ko je tajnik balkansko-srednjeevropskih iger George Likadopol pisмено obvestil konferenco, da Rumunija izstopa iz komiteja balkansko-srednjeevropskih iger. Hkrati je tudi izstopil kot tajnik komiteja balkansko-srednjeevropskih iger. Na podlagi položaja, ki ga je povzročilo omenjeno pismo in katerega je konferenca najprej obsodila, so delegacije Madžarske, Poljske in Českoslovaške predlagale, naj bi igranje preloži na sklicališni konferenci, na kateri bi rešili vprašanje nadaljnjih sportnih odnosov in organizacije iger.

Jugoslovska delegacija je izjavila, da konferenca mora biti, vendar, da ne sme imeti za posledico opustitve balkansko-srednjeevropskih iger. Razen tega je jugoslovska delegacija predlagala, naj bi izvolili začasno tajništvo, ki bi opravljalo vse posle v zvezi z igranjem, tako da bi organizacija obstojala še naprej. Za predlog jugoslovske delegacije je glasovala Poljska, Češka, Trsta, proti pa delegacije Madžarske, Poljske in Českoslovaške.

BALKANSKO-SREDNJEVROPSKI ŠAMPIONAT V ODBOJKI Jugoslavija-Madžarska 3:0

Na balkansko-srednjeevropskem prvenstvu v odbojki so bili v sredo doseženi tihi rezultati: Jugoslavija: Madžarska (Zenske) 2:0 (15:11, 15:2), Jugoslavija: Madžarska (moški) 3:0 (15:13, 16:14, 15:5) Českoslovaška: Rumunija (moški) 3:0 (15:11, 15:5, 15:5), Bolgarija: Trst (moški) 3:0 (15:3, 15:3, 15:5). Tekme sta vodila Tržačan Marvik in Bolgar Pečenjakov.

USTANOVITEV NOGOMETNE ZVEZE JUGOSLAVIJE

V četrtki je v Beogradu končala z delom ustanovna skupščina nogometne zveze Jugoslavije. Po referatu naše izvršnega odbora FISAJ-a tov. Vrhovec o nadaljnjem razvoju našega nogometa je razvil diskusija, katere so se udeležili Dragutin Budimovski, Bora Vasiljević in drugi.

Mednarodni šport

VARSAVA. — V bližini Gdanska je bilo bokarsko srečanje med reprezentancama českoslovaških juniorjev in poljskega »Primorja«, ki se je končalo z zmago mladih českoslovaških bokarjev z rezultatom 9:7.

Državno prvenstvo v košarki

V nadaljevanju državnega prvenstva v košarki so bili danes dopolnjeni doseženi naslednji rezultati: V edini današnji tekmi moških moštev so igrali igralci »Enotnosti« z drugoplasiranim moštvom LR Srbije »Metalcem« iz Beograda in ga po odlični igri premagali z visokim rezultatom 35:19 (21:5). Koše za »Enotnost« so dali: Fužina 14, Serber 12, Zupančič 5 in Cigliar 4.

LJUDSKA TEHNIKA

Ob ustanovni skupščini avto-moto zveze Slovenije

»Doseči moramo, da bo silerni naš državljani zmožni upravljati z motornim vozilom, da bo v današnji veliki borbi za socializem takoj prisložit na pomoč pri mehanizaciji našega kmetištva, da se bo povzpeli na naša avtomobilska vozila, da se bo na kile domovine takoj odzval in branil naše pridobitve kot izvečan borcev-tankist! Pod tem geslom je bila v nedeljo 5. t. m. na Taborni v Ljubljani ustanovna skupščina avtomobilistično-motorske Zveze Slovenije ob navzočnosti okrog 150 delegatov in večjega števila zastopnikov Jugoslovske Armade, množičnih organizacij in »Ljudske tehnike«. Sklepi ustanovne skupščine so velikega pomena za nadaljnji razvoj avtomobilizma in motociklizma v naši republici.

VELIKO ŠTEVILO NAGRAD ZA ZMAGOVALCE MOTOCIKLISTIČNEGA PRVENSTVA FLRJ

V nedeljo, 12. septembra bo v Opatici drugo motociklistično prvenstvo FLRJ. Prvi del proge bo vodil po glavni cesti Reka—Opatica, drugi del pa po zgornji cesti Reka—Trst in se vračal ponovno na cesto Opatica—Reka. Dolžina enega kroga bo znašala 6 kilometrov.

Rezultat natečaja za osnutke spomenika v narodno-osvobodilni borbi padlim borcem

Predsedstvo vlade LRS je po podrobnejšem ocenjevanju in ugotovitvi, da so pri raznih osnutkih sodelovali isti avtorji, enajst predloženih osnutkov za spomenik v narodno-osvobodilni borbi padlim borcem končno ocenilo in odločilo takole:

Proslava

Novomeška okrajna Zveza borcev NOV vabi borce in ostalo ljudstvo na proslavo 6. obletnice ustanovitve ene od osnovnih brigad SNOV, Cankarjeve brigade, ki se je skozi vsa doba narodno-osvobodilne borbe v neštivilnih borbah borila za okupatorji in domačimi izdajalci.

RADIO

Ljubljana, Maribor in Slov. Primorje 5.30 Jugoslovska kola — 5.40 Napoved časa in poročila — 5.50 Jutrznja telovadba — 6.00 Jutrznja koncert — 6.30 Zabavna glasba — 7.00 Radijski kolektor, poročila in objave — 7.10 Igrajo mali orkestri — 12.30 Napoved časa in poročila — 12.40 Zabavna glasba, mali oglasi in objave — 13. Pojo zbori — 13.30 Orkestralna glasba raznih skladateljev — 14.30 Napoved časa, poročila in objave večernega sporeda — 14.45 Liszt in Wagner — 15.30 Letalski koncert — 16.30 Zabavna glasba — 16.45 Letalski koncertna glasba — 19.00 Tedenki rednik in predavanja — 19.15 Borbene pesmi — 19.30 Napoved časa in poročila — 19.40 Zabavna glasba, mali oglasi in objave — 20.00 Dr. Vital Manohin: O vremenski napovedi sploh in o ljubljanski posebej — 20.15 Odlomki iz baletov Čajkovskega — 20.30 Pojo Fantje na vasi — 21.00 Veder sobotni večer — 22.00 Prenos poročil Zvezne postaje Beograd — 22.30 Pisana glasba — 23.30 Zaključek oddaje.

KINO

LJUBLJANA UNION: Estonski film: »Zivljenje v Citadeli«, tehnik. MOSKVA: Sovjetski film »Čarobno orno«, tehnik. SLOGA: Ameriški film »Vojna divjih mačk«, tehnik. — Predstava ob 16.15, 18.15 in 20.15. LETNI TIVOLI: Sovjetski film »Prelepa Vas«, tehnik. — Predstava ob 19.00. KODELJEVO: Sovjetski film »Mikuhno Malaj«, tehnik. — Predstava ob 20. Siska: Sovjetski film »Ivan Grozni«, tehnik. — Predstava ob 18 in 20. MARIBOR ESPLANADE: Sovjetski film »Gajski«, tehnik. GRAJSKI: Angleški film »Sedma tančica«, tehnik. — Predstavi ob 18.30 in 20.30. LETNI MARIBOR: Sovjetski film »Na meji«, tehnik. CELJE METROPOL: Angleški film »Velika pričakovanja«, tehnik. DOM: Sovjetski polj.znanstveni film »Skritosti narave«, tehnik. KAMNIK: Sovjetski film »Med ljudmi«, tehnik. KRANJ MESTNI: Sovjetski film »Lov na kiti« in Sovjetska Baskirija, tehnik. PTUJ: Sovjetski film »Vaška učiteljica«, tehnik.

Slovenska narodna gledališča

DRAMA — LJUBLJANA Sobota, 11. ob 20: Moliere: »Tartuffe«. Gostovanje v Brežicah. Ljubljanska Drama bo gostovala v soboto, 11. sept. v Brežicah. Igrala se bo Moliereva komedija »Tartuffe«. To gostovanje se prireja v proslavo slovensko-hrvaškega festivala. Začetek je ob 20. uri. OPERA — LJUBLJANA Sobota, 11. 9. ob 20.30: Baletni večer. Gostovanje v Novem mestu. Nedelja, 12. ob 16: Baletni večer. Gostovanje v Novem mestu. Baletni ansambel Slov. narod. gledališča v Ljubljani priredi v soboto 11. in v nedeljo 12. t. m. gostovanje v Novem mestu v Domu ljudske prosvete. Celovečerna baletna prireditev obsega Dvojakov balet »Cekin ali gosle« v koreografiji Pie in Pina Mlarka, in baletne odlomke iz raznih oper. Začetek predstave v soboto bo ob 20.30, v nedeljo popoldne ob 16. uri. Vpisovanje novih gojencev v operno baletno šolo bo dne 13. in 14. septembra ob 14. do 15. ure v Operi. Pogoja starost 7—10 let, za deklice in za dečka.

Festival okraja Celje-okolica je preložen na 19. september

Okraj Celje-okolica se vneto pripravlja za svoj festival, ki je bil določen za 12. sept. t. l. Ker pa bo 12. t. m. glavni dan, ko se bodo naše sindikalne podružnice in množične organizacije posvetile gospodarskim delom, smo festival preložili na 19. september. Razstava, ki bo nazorno prikazala kulturno in gospodarsko stanje našega okraja bo otvorjena 18. t. m. ob 8. uri. Na predvečer festivala bodo člani Zveze borcev na gorah in hribih okraja žgali kresove in taborne ognje, na dan festivala pa se bodo zbrali v Sempetru ob Savinji in skupno priokrali na festival. Na predvečer bo v Sempetru živ šah, igra »Matilek se ženi« in nastop ljudskih umetnikov. 19. t. m. pa ob 9. uri pričel v Sempetru kulturni program. Na prizori igri in z nastopom mladinskih moških in mesečnih pevskih zborov prikazal borbo našega ljudstva za svoje pravice od fevdalizma do osvoboditve in deloval polet v današnji graditvi socializma. Popoldne bo proglasitev kmečkih udarnikov in ljudsko rajanje.

MALI OGLASI

ČEVljarski šivalni stroj, poska šteparica, dobro ohranjen, prodam. Naslov v podružnici LP Kranj. 919 RAZVELJAVLJAM izkaznice: osebno, tovarniško, sindikalno in železniško proga Dovje—Jesenice na ime Skomavc Alojz, roj. 9.9.1906, Dovje št. 112, ker so izgubljene. RAZVELJAVLJAM osebno izkaznico št. 62 na ime Zore Marija, Stehanja vas, KLO Vel. Gaber. 176 RAZVELJAVLJAM oblačilno karto IR na ime Medved Janja, Celje, Zidanska 11. RAZVELJAVLJAM OF legitimacije, osebno, orožni list na ime Zlender Franc, Celje, Kovinarska 4. 3 industrijske nakaznice IR na imena Zlender Franc, Jeršič Bernard, Cvrtir Roman in 2 bona po 450 din. RAZVELJAVLJAM oblačilno izkaznico IR na ime Feleš Ladislav, Celje, Tomšičev trg 9. 625 RAZVELJAVLJAM nakaznico za gospodarske potrebe K3 na ime Jur Stefan, Celje, Oblikova 1. 626 RAZVELJAVLJAM osebno izkaznico na ime Kožuh Ana, roj. 23. 3. 1924, Zadobrova, KLO Skofja vas. 627 RAZVELJAVLJAM OF izkaznico št. 14361, osebno izkaznico na ime Zapoltnik Janez, Golnik 27. 920 RAZVELJAVLJAM sindikalno izkaznico, kolensko knjižico št. 16121 znamke »Corillon« in bon za 450 din na ime Bernik Alojz, dva bona 900 din na ime Bernik Marija in Bernik Cilka, Smarjetna gora št. 27, 2. Kranj. 921 RAZVELJAVLJAM mladinsko izkaznico št. 56.583 na ime Zupanc Stanka, Martini vrh št. 16, Zelenjaki. 3281 RAZVELJAVLJAM izgubljene izkaznice: osebno št. 662213, sindikalno št. 16996, za kolo »Junior« tov. št. 70649 — vse na ime Snaj Franc, Ljubljana, Prule 19. 3278 RAZVELJAVLJAM oblačilno nakaznico št. 162/1 na ime Mauri Ema, Dijaški dom, Cerklno. 3280 PROGLASAM za neveljavno osebno izkaznico na ime Marija Stanič, Kanal št. 10, 122 PREKLICUJEM živilske nakaznice na ime Markelj Lovro TD, Markelj Stanislav Doj, Markelj Ljudmila NV, Markelj Lovro OM, Lancova št. 43, p. Radovljica. 912 PREKLICUJEM izgubljene izkaznice: osebno, OF, Zveze primorskih partizanov, Sotoksko knjižico št. 11, zvezda — vse na ime Babič Rudolf, Domžale, Kamnika 2, 379 PREKLICUJEM veljavnost osebne izkaznice pod št. 155, izdane ob KLO Krog na ime Debeljak Franc, Krog 48. 105 PREKLICUJEM veljavnost izkaznice koleca pod št. 165074 znamke »Dirkopp« na ime Glurec Janez, Pucenci 61. 104 PREKLICUJEM veljavnost izgubljene osebne izkaznice na ime Bizjak Marjan, Gonjace, Brda št. 23. 119 PREKLICUJEM veljavnost delavske knjižice na ime Remec Vencoslav, Ajševica, Gorica št. 14. 123 REHARD EDVARD, Rafut 9, preklieujem veljavnost osebne izkaznice. 120 STANKO DOMINKO, Bilje št. 47, preklieujem izkaznico o kolezu in osebno legitimacijo 24993. 121

DNEVNE VESTI

Pionirji železnčarji! V nedeljo 12. septembra na pionirski progi, postaja PV 15, za vse strogo obvezne sestanke. Pionirji, ki ne nameravajo več hoditi na železnico, naj vrnejo železničarsko uniformo. Kdor se sestanka brez predhodnega opravičila ne bo udeležil bo šrtan iz spiska in bo moral vrniti obleko. — Mestni odbor Ljudske mladine Slovenije. Zdravniško dežurno službo opravlja od sobote 11. septembra popoldne do ponedeljka 12. septembra od 8 ure jutraj mestni zdravnik dr. Rus Mavričič, Bleiweisova cesta 15, tel. 21-35. Zdravniško dežurno službo v Celju ima od sobote 11. septembra popoldne do ponedeljka 12. septembra od 8 ure jutraj dr. Sušteršič Jože, Maribor, Tržaška c. 13. Prijave za obisk na dom je javiti pri Reševalni postaji, Koroska c. 12, tel. št. 22-24. Dežurne trafike 12. IX.: Jeršek Ivana, Rešljeva cesta; Pate Franc, Krakov trg — kiosk; Humer Stanko, St. Vid — Na Na; Kolar Jurij, Tabor; Trček Ciril, Tavčarjeva ulica; Novak Franciška, Silemska 48; Pih Ivan, Celovška 141; Radušič Marija, Jeranova 1; Perhaj Tina, Janševa; Resnik Ivanka, Zaloška — kiosk; Belka Mihael, Tyrševa 17.

ŠOLSTVO

Vsi študenti tehnične in ekonomske fakultete, ki prejema študentsko odmin. težke industrije FLRJ, naj dvignejo študentske 10, 11. in 13. septembra od 10—12 ure popoldne pri blagajni Titovih zavodov Litostroj v Ljubljani. 3265 Obvestilo. Vse strokovno-nadaljevalne šole, obrtnonadaljevalne šole ali vajeniške šole se premenjujejo v šole za učence v gospodarstvu. — Ministrstvo za komunale zadeve — Oddelek za šolstvo. Akademija za glasbo v Ljubljani sprejema prijave za vpis v vse oddelke visoke šole redno do 20. IX. Posebej opozarja Rektorat kandidata, da je novo organizirani Akademiji namesto dosedanjega znanstvenega osnovnega teoretsko-zgodovinskega oddelka za glas, zgodovino kot glavnim predmetom in da je okviru tega oddelka poleg zgodovinskega projektirani tudi folklorni oddelki s folkloro kot glavnim predmetom. Zaradi važnosti tega oddelka in obih njegovih odsekov naj posvetijo reflektanti temu študiju posebno pozornost. Rektorat bo sprejel prijave tudi za predvideni študij v folklornem oddelku. Podrobne informacije o vpisu, spremembi pogojev, načinu študija in praktičnih ciljih posrednih oddelkov — oddelkov št. smeri mora dobiti kandidati na Rektoratu. — Iz Rektorata Akademije za glasbo v Ljubljani. Vsem študentom ljubljanske univerze bo kvestura v času vpisa izdajala in potrjevala izkaznico, s katero bo skupno z indeksom od 1. oktobra dalje omoženo vsakemu študentu nakup knjig, skript itd. v študentskem Republiško zveze kmetijskih zadrug. Za študente medicinske akademije bodo po dogovoru to izvršili pristojni dekanati ob vpisu. Po končanem vpisu na univerzo, medicinsko fakulteto ter akademije kvestura in dekanati ne bodo več izdajali izkaznic. — Sekretariat UO LSM-a.

Opozorilo

Opozarjamo vse Okrajne zveze kmetijskih zadrug, Kmetijske zadruge in vse nabiralec zadrugeljnih zadrug, da se z ozirom na okroglice Republiške zveze kmetijskih zadrug št. 7916/1 z dne 17. 8. 1948 in na naše opozorilo v »Slovenskem poročevalcu« in »Ljudski pravici« dne 5. t. m. da je ostavljen odkup lubja česminovih korenin in palic, lubja krbljike in divjega oreha, listja trpotca in hrastovega mahu z rokom 26. avgusta 1948, da ne bi bilo nesoglasja med nabiralci podlatiske rok odkup teh zadrug v središču z Republiko zvezo kmetijskih zadrug, oddelke za odkup do 30. septembra 1948, ker po tem roku nepreključno nobena zadruga ne bo več odkupovala gornjih zelišč. — Državno gospodarsko podjetje za promet z zdravilni mi zelišči in eteričnimi olji »DROGA«, Ljubljana.

dr. ALFRED ŠERKO

Enadoma je umrl upravnik Postojnske jame Zasluznega znanstvenega in turističnega sodelavca bomo ohranili v častnem spominu. Ljubljana, 9. septembra 1948.

KOMITE ZA TURIZEM IN GOSTINSTVO

Enadoma je umrl tovariš dr. ALFRED ŠERKO član Mestnega izvršnega ljudskega odbora mesta Postojne in upravnik Postojnske jame Našega dobrega svetovalca bomo ohranili v trajnem spominu.

MESTNI IZVRŠNI LJUDSKI ODBOR POSTOJNA

JOŽE ŽUPEVC

Vztrajnega in požrtvovalnega borca za petletko bomo ohranili v trajnem spominu. DIREKCIJA LIP SEVNICA

JOŽE ŽUPEVC

Dragega tovariša in borca za petletni plan bomo ohranili v lepem spominu. SINDIKALNA PODRUZNICA LIP SEVNICA

SLOVENSKO-HRVATSKI FESTIVAL V BREŽICAH 11. in 12. septembra 1948

V Brežicah bo slovensko-hrvatski festival, ki bo prikazal napore in uspehe našega delovnega ljudstva in sprevedu, ki bo v nedeljo popoldne. Sodelujejo delovni kolektivi iz Trbovelj, Senovega, Vidma, Traktorjska-Brežice. Poleg slovenskih pevskih zborov in umetniških skupin bodo nastopile enake skupine iz Ljudske republike Hrvatske iz Vrbovca, Turpolja, Klanjca in Samobora. V soboto zvečer nastopi ljubljanska Drama e »Tartuffe-om«, naslednji dan pa kulturno-umetniške skupine udarne brigade »Kajuh«, oboje v viteški dvorani brežičkega gradu. Festival bo prikazal bratstvo in enotnost naših narodov in njihovo vdanost svojemu vodstvu. Nagraditev kmetov-udarnikov bo posebna točka sporeda. — Prehrana zagotovljena, vozna polovica O D B O R.